Ateitis

GEGUŽĖ 1979-5

Ateitis

1979 GEGUŽĖS/MAY VOL. LXIX NO. 5

Ateitininkų Federacijos leidžiamas katalikiškos-lietuviškos orientacijos mėnesinis žurnalas.

Supasi, supasi lapai... (ištrauka iš eil.) — B. Sruoga 141
ANTAI... — K. Trimakas 142
Motina — J. Jankus 144
IV Pasaulio Lietuvių Jaunimo Kongresui besiruošiant 146
KNYGOS: Deliriumo viešpatijoje — J. Jankus 153
Tradicija ir 1978 m. vestuvės — R. Sidrienė 156
ATVIRAI: Amažinasis trikampis: Vyras, žmona, vaikai —
D. Staniškienė 160
Jurgis Račkus: Aliuminio tapytojas — A. Zailskaitė 166
ATŽALOS: Kelionė į jūrą — R. Pemkutė 171
LAIŠKAI 172
VEIKLA 172

Šį numerį redagavo ir išdėstė A. Zailskaitė. Nuotraukos: A. Grigaitis (viršelis, 141, 144, 153, 160, 161, 163, 165), V. Kuprytė (174, 175). Iliustracijos: R. Valiulytė (171), V. Kuprytė (173).

Viršelio antraštė ir vinjetės dail. Vilijos Eivaitės.

Vyriausias redaktorius: kun. dr. Kęstutis Trimakas, 850 DesPlaines Ave., Apt. 409, Forest Park, IL. 60130, USA. Telef.: 312 366-2446.
Redaktoriai: Saulius Kuprys, dr. Arūnas Liulevičius, dr. Linas Sidrys ir Aldona Zailskaitė.
Redakcijos nariai: Jonas Kuprys (fotografija), Roma Olšauskaitė ir Rima Sidrienė.
Administratorius: Juozas Polikaitis, 7235 S. Sacramento Ave., Chicago, IL. 60629, USA. Telef.: 312 434-2243.

Spaudos darbus atlieka Draugo spaustuvė Chicagoje. Leidžia Ateitininkų Federacija. Prenumerata metams JAV ir Kanadoje — 9.00 dol.; garbės prenumerata — 15.00 dol., susipažinimui — 7.00 dol.; kituose kraštuose — 7.00 dol., išskyrus Pietų Ameriką (5.00 dol.).

ATEITIS — a magazine published monthly, except July and August, by the Lithuanian Roman Catholic Federation Ateitis, Inc. Business address: 7235 South Sacramento Ave., Chicago, IL. 60629, USA. Yearly subscription in the US and Canada $9.00. Single copy $1.00. Second Class postage paid at Chicago, Illinois.

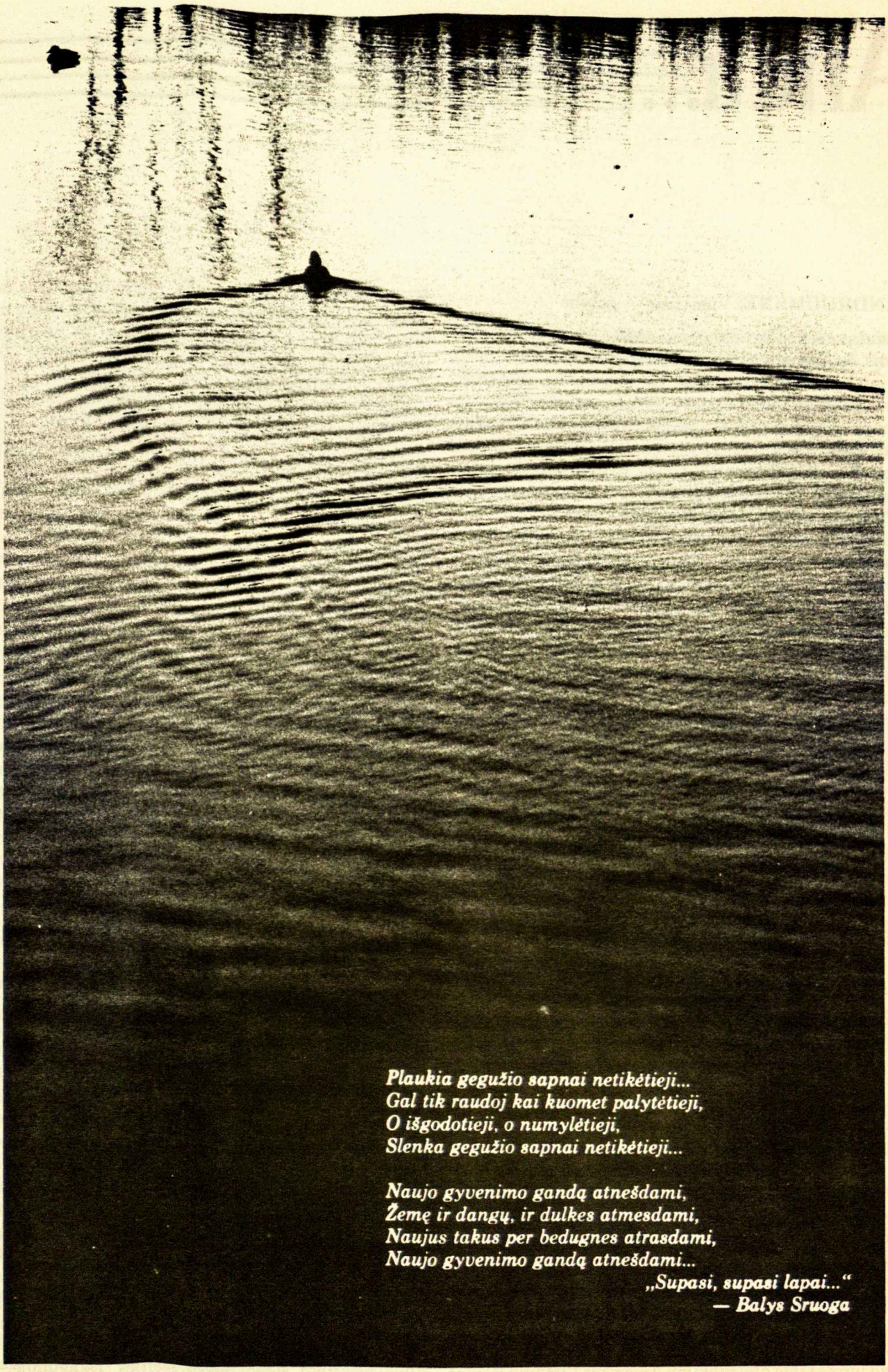

Plaukia gegužio sapnai netikėtieji...
Gal tik raudoj kai kuomet palytėtieji,
O išgodotieji, o numylėtieji,
Slenka gegužio sapnai netikėtieji...

Naujo gyvenimo gandą atnešdami,
Žemę ir dangų, ir dulkes atmesdami,
Naujus takus per bedugnes atrasdami,
Naujo gyvenimo gandą atnešdami...

„Supasi, supasi lapai...“
— Balys Sruoga

LIETUVOS
NACIONALINĖ
MARIJOS
BIBLIOTEKA

Antai...

BENDRUOMENĖ: Vienybėje — galybė

„Bendruomenė. Tai didelis vardas. Didelis ir dar didėjantis. Ir, reikia manyti, kad jis dar labai išaugs. Jeigu jis jau dabar autoritetingas, tai netolimoje ateityje jis bus vienas autoritetingiausių, jeigu ne pats autoritetingiausias. O tai yra labai svarbus faktas, su kuriuo reikia skaitytis ir kuriam reikia kreipti didelį dėmesį". — Taip teigė *Nepriklausomos Lietuvos* redaktorius ir visuomenininkas Jonas Kardelis (1969.IV.17, perspausdinta 1979.II.7 jo mirties 10 m. sukakty).

Deja, kai kurie lietuviai su šiuo Bendruomenės faktu nesiskaito. Yra nesąmoningų. atkritusių, nubyrėjusių. Ypač liūdna, kai save sąmoningais, „tautai priklausančiais" lietuviais besivadiną „nejaučia" jokio reikalo priklausyti Lietuvių Bendruomenei. Pavyzdžiui, toj pačioj *Nepriklausomoj Lietuvoj* vienas skaitytojas laiške taip išsireiškė: „LB (Lietuvių Bendruomenė) yra tik organizacijos, kaip ir viso kitos, ir niekam nėra privalumo joms priklausyti... Kokiai tautai ir visuomenei priklausau,... chartą man „parašė" mano gimdytojai, o ne Krupavičius ar kas kitas. Tik tą chartą ir pripažįstu".

Tokie argumentai — ne naujiena. Panašūs argumentai girdėjosi per visą mūsų tautos istoriją... „Kunigaikštpalaiki Mindaugai, aš priklausau aukštaičiams ar dainaviečiams (gal net lietuvių tautai?), bet ne tavo kuriamos valstybės sapnui..." Šimtmečiais vėliau panašų „patriotiškumą" tik „savo valios" pildymu ribojo bajorai, dėl kurių valstybė tiek susilpnėjo, kad galutinai sužlugo. Panašiai galėjai girdėti 1918 m. ir tuoj po to: „Aš priklausau tautai, bet kas man darbo dėl Basanavičiaus ir būrelio karštakošių, pasirašiusių kažkokią „chartą" — jų užgaidų neremsiu, į valstybę nesijungsiu, į savanorių eiles nestosiu".

Visa laimė, kad — bent iki šiol — tie balsai nelėmė mūsų tautos likimo. Jeigu jie būtų lėmę, šiandien lietuvių tautos nebūtų nei gyvos žymės likę. Tačiau nesijungdami tie asmenys visada silpnina mūsų tautos susiorganizavimą.

Kodėl nepakanka „tautai priklausyti"? Kodėl verta Lietuvių Bendruomenėj gyvu nariu būti? Į tai atsako J. Kardelis: „Nepaprastai svarbu, kad Bendruomenė apjungia visus už Lietuvos ribų esančius lietuvius ir tuo sudaro pasauliniu mastu lietuvių jėgą. O gi neginčijamas faktas, kad vienybėje — galybė. Ir šitą galybę turime tobulinti ir stiprinti".

FEDERACIJA: Atsišaukimas

Savo pirmajame atsišaukime Amerikos Lietuvių Romos Katalikų Federacijos valdyba, apibūdinus šiuos laikus „kaip organizuotos veiklos amžių", skatino vaikų ir jaunimo įjungimą į organizacinę veiklą bei visų tarporganizacinį bendradarbiavimą. Kartu pabrėžė „Kristaus Dvasios pirmumą, evangelijos šviesos reikalingumą visai lietuvių visuomenei ir jos veiklai".

Federacija paskelbė savo *pasižadėjimą* ir savo *pagrindinį uždavinį*. „Broliams ir sesėms pavergtoje tėvynėje ir kenčiantiems už jos ribų, mes siunčiame savo pasižadėjimą perduoti laisvajam pasauliui skaudžius persekiojimo ir teroro faktus ir išreikšti jūsų teisėtus reikalavimus..." Gi savo pagrindinį uždavinį ji taip apibūdino: „didinti lietuvių katalikų organizuotumą ir visos lietuvių veiklos derinimą pagrindiniams tautos ir Bažnyčios uždaviniams siekti".

Pasižadėjimą sekė visa eilė konkrečių darbų suminėjimas. Betgi kaip ALRKF sieks savo *pagrindinio uždavinio,* visai nesiimta ryškinti. Ta prasme, ALRK Federacijos atsišaukimas bendrai sudarė gerą įspūdį, tačiau paliko didelį klaustuką, kaip ji pati vykdys savo paskelbtą *pagrindinį uždavinį.* Tiesa, jos užsibrėžtas uždavinys yra sunkus bei komplikuotas ir todėl gal reikalaująs ilgesnio ir nuodugnesnio apsvarstymo. Nevengimas sunkaus uždavinio sveikintinas. Konkretūs to uždavinio įgyvendinimo keliai, nepaskelbti šiame pirmajame atsišaukime, nekantriai laukiami.

VEDUSIEJI: Kas juos riša

Vedusieji savo meilę parodo įvairiopai: žodžiu, dovanom, rūpindamiesi viens kito sveikata bei gerove, viens kitą moraliniai paremdami, domėdamiesi viens kito interesais, darbu ir kt., atvirai pasidalindami savo aspiracijom, viltim, jausmais; pagaliau — pakęsdami viens kito netobulumus bei trūkumus.

Didelė dauguma (80%) 436 apklausinėtų 50—88 m. amžiaus vedusiųjų porų, gyvenusių kartu bent 20 m., vis mažiau savo meilę viens kitam pareiškia: nebeišreiškia jos žodžiais, nustoja dalintis jausmais, sumažėja viens kito pakanta.

Vaikams augant, jų priežiūra, vyro, o kartais ir žmonos karjera, kitokie interesai vedusiųjų dėmesį dažnai nukreipia į skirtingas puses. Vaikams užaugus ir palikus namus, vedusieji dažnai atsiduria kritiškam laikotarpy. Jie gali atrasti, kad nebėra tokie patys kaip kadais, kai buvo vos tik vedę. Vieni juos skiriančią prarają paneigia ir susidariusių sunkenybių nesprendžia. Kiti, sunkumus pajutę, išsiskiria. Treti, sunkumus atpažinę, bendrom jėgom ieško išeities. Daugumas, deja,

pasirenka pirmąjį kelią ir to pasėkoj viens kito nebesuranda net tuose pačiuose namuose.

Bet kasgi charakterizuoja tuos vedusius, kurie ir tame vėlyvame laikotarpy sugeba išlaikyti tarpusavį artumą? Rasta, kad jie susikuria savitą, ne tradicinėm „vyro" ir „žmonos" rolėm besiribojantį kelią, kuriame jie sudaro galimybę sklandžiau ir plačiau viens su kitu bendrauti ir tuo pačiu išreikšti savo meilę.

JAUNIMAS: Prekyvietėje

JAV pardavimo centruose matai daug jaunimo — grupėmis, poromis, rečiau pavieniai. Atrodo, kad jiems tai tik pramoga. Tačiau net nustembi sužinojęs, kad jie nemažai perka.

1977—1978 m. daviniais, JAV-ėse buvo 32 milijonai 12—19 m. amžiaus paauglių bei jaunuolių. 7.5 milijono 16—19 amžiaus jaunuolių dirba; beveik pusė jų turi pilną darbą. Kasmet jie išleidžia 37 bilijonus dolerių; t.y. kiekvieno jų rankose kas savaitę atsiranda vidurkiu apie 22 dol. ir beveik visa ta suma per savaitę iš tų rankų ir išslysta: 40% — maistui, po to — nealkoholiniams gėrimams, saldumynams, kramtomai gumai, mėgiamiems užsiėmimams (*hobbies*), pramogoms, muzikos plokštelėms ir pan. Mergaitės kiek daugiau išleidžia drabužiams; berniukai — benzinui.

Jaunimas Amerikoj sudaro didelę ekonominę pajėgą. Nenuostabu, kad stipri komercinė propaganda yra nukreipta į juos. Daiktai masina ir užburia. Todėl tiek daug jaunų žmonių atrandi daiktų „šventyklose".

PRASIMANYMAS? Plyšys tarp generacijų

Tiek daug kalbėta, rašyta, jaudintasi dėl plyšio tarp generacijų, tarp jaunimo ir vyresniųjų...

Dabar gi pasigirdo balsas, kad tokio plyšio iš viso nebuvo, ar bent nebuvo toks, koks buvo įsivaizduotas, kad iš mažo buvo išpūstas didelis burbulas, t.y., kad nedidelio idėjiškai besispardančio jaunimo galvosena, laikysena bei elgsena buvo viešo susižinojimo priemonių sensancingai ir išpūstai priskirta jaunimo daugumai. Taip tvirtina ilgai ir atsidėjusiai jaunimo nuotaikas ir elgesį studijavęs dr. J. Adelson *(Psychology Today,* vasaris, 33 psl.). Pagal jį, 1960—1970 m. sukilėliškai jaunimo mažumai buvo duotas neproporcingas dėmesys. To pasėkoje visa jaunoji karta buvo charakterizuota sukilėle, tuo tarpu, kai daugumas jaunimo tokiais nebuvo. Tai nereiškia, kad revoliucingumo nebuvo. Jo buvo, tačiau net pats revoliucingumas nesiribojo vien jaunimu: jo buvo ir pas kai kuriuos vyresniuosius.

Antra vertus, negalima paneigti ir plačiau pastebimų faktų, kad jaunimas šiais laikais yra laisvesnis bei nepriklausomas, lengviau reiškia savo nuomonę, lengviau sukyla prieš tėvus. Gi toji nepriklausomybė greičiau iššaukia ir konfliktus su tėvais kaipo vyresniosios kartos atstovais.

Trintis gal dar ryškesnė tarp išeivių tėvų ir jų vaikų, t.y. tarp vaikų, kuriuos traukia aplinkos įtaka, ir tėvų, kurie turi skirtingas pažiūras. Dėl tų priežasčių nevisai galime atsisakyti minties, jog plyšys, t.y. tam tikras konfliktas, keliąs skirtumus tarp jaunimo ir vyresniųjų yra.

KONGRESAS: Jaunimo atstovai

Šiame *Ateities* numeryje spausdiname IV Pasaulio Lietuvių Jaunimo Kongreso atstovų pasisakymus, kurie iliustruoja jų prieškongresines nuotaikas bei viltis. Daugelis atsiliepusiųjų *Ateities* redakcijai išreiškė džiaugsmą, kad tokiuo bene pirmuoju platesniu apklausinėjimu spaudoj jiems buvo sudaryta galimybė pareikšti savo idėjas bei jausmus apie besiartinantį kongresą, kuriame jie atstovaus juos išrinkusių kraštų jaunimą.

Iš atstovų pasisakymų matyti, kad juose kongreso idėja yra gyva. Nors jie negali pramatyti, kas jame atsitiks, tačiau į jį sudeda savo viltis ir iš jo tikisi aiškesnių gairių.

Linkime iš viso pasaulio susirenkantiems lietuvių jaunimo atstovams IV PLJ Kongrese plataus žvilgsnio, svarių įžvalgų, gaivaus entuziazmo ir praktiškų nuosprendžių.

Kęstutis Trimakas

„Ateities" balandžio numery pradėta K. Trimako straipsnių serija „Šių laikų krikščioniškieji sąjūdžiai" bus tęsiami birželio numery. Dėl dažnų savaitgalinių įsipareigojimų (krikščioniško atsinaujinimo savaitgalio Chicagos studentams ateitininkams kovo 31—balandžio 1 d. ir ateitininkų aplankymo Los Angeles balandžio 6—8 bei Toronte balandžio 20—22) autorius nebesuspėjo šiam numeriui sekančio serijos straipsnio paruošti.

MOTINA

Jurgis Jankus

Gera, kad kažin kam atėjo į galvą bent vieną dieną per metus stabtelėti ir atsigrįžti į tą žmogų, be kurio pasaulis būtų ne pasaulis, vieną dieną stabtelėti ir atsigrįžti į motiną. Jeigu jau ir ne visą dieną (mums patiems tos dienos ir valandos juk tokios brangios), tai nors akimirksnį kitą. Kas tiki, tą dieną bažnyčioj suklumpa melsti ne vien tik sau visokių gėrybių, bet ryžtasi į Viešpaties maloningą delną įsprausti ir vieną kitą prašymą ir už savo motiną. Kam bažnyčia jau svetima, pasistengia nors vieną kitą akimirksnį pabūti su ja ne iš pareigos, ir ne iš nuobodumo ir ne todėl, kad taip reikia, bet todėl, kad ji pati daug dienų ir net naktų išbuvo su tavim ir nežinojo, kad tas galėtų kada jai nusibosti. O jeigu motinos jau nebėra, tai pasiryžta nors gėlę įsmeigti į jos kapą ir per kelis akimirksnius perbėgti tas valandas, kai šalia jos buvo ir gera ir saugu. Jeigu net ir kapas nebepasiekiamas, tai nors tyliame susikaupime mėgina susijungti su ja ir pabūti keletą akimirksnių kartu. Tik keletą ramių, pilnų palaimos akimirksnių, kurių pilna buvo vaikystė, o gal dar ne vienas gražus momentas net ir tada, kai jau buvom išėję gyventi savo gyvenimu, o motiną besusitikdavom tik vienu kitu atveju.

Tam gražiam susikaupimui, tam kelių akimirksnių grįžimui atgal, kai motina tebebuvo ranka paliečiama, o jeigu ji dar tebėra čia pat, tai širdingesniam suartėjimui ir yra Motinos Diena. Bent tokia turėtų būti.

Bet ar to gali užtekti? Ar motina yra tokia mažytė, kad visa galėtų tilpti į vos kelis, nors ir pačius gražiausius, vienos dienos akimirksnius?

Iš senų seniausių laikų mūsų liaudies išmintis motiną ryškiai išskiria iš kitų moterų. Daugumas turbūt atsimenam liūdną dainą, kur bernelis išjoja į karą, ir grįžta tik vienas žirgas, tuščiomis balno kilpelėmis pašvaistydamas. Tada to žuvusio jaunuolio mergaitė liūdi metus, sesuo trejus, o motina visą amželį. Kita, gal kiek mažiau težinoma daina, dainuoja: Parbėg žirgelis, auksu žabotas, prie šalies gromatėlė. Aš nuimdinsiu tą gromatėlę nuo tyminio balnelio, aš primušdinsiu tą gromatėlę prie skrynios antvožėlio. Duris darysiu, skrynias vožysiu — gromatėlę skaitysiu. Yra vardelis, yra pavardėlė — nėra mano sūnelio.

Panašių posmų galima būtų pririnkti ir apie dukterį, tik jie, nors neretai ir pilni skausmo, vis tiek ne tokie tragiški, nes dukterys nejojo į karą, nežuvo svetimose žemėse, kur net vaiko kapas liko nebežinomas ir nebepasiekiamas. Dukterys išėjo į kitus namus, buvo laimingos, kėlė motinai džiaugsmo, tapo nelaimingos, spaudė motinai ašaras ir sunkumas gulo širdį, nes motina kiekvienam savo vaikui visą amžių pasilieka motina.

Iš tikrųjų, apie motiną gal turėtų kalbėti tik motinos, nes tik jos gal tegalėtų atverti tuos jausmus, kuriuos išgyvena bėgdama paskui vaikus gyvenimo dienomis ir valandomis. Gal tik pati motina sugebėtų pažvelgti į pačias gelmes tų džiaugsmų ir kentėjimų, kuriais joje atsiliepia kiekvienas vaiko žingsnis, kiekvienas jos pačios santykis su vaikais, su jos pačios kūnu ir krauju.

Kai galvoju apie motiną, iš vaikystės ateina smulkus, bet savo gelme sunkiai užmirštamas atsitikimas. Kaimynė Petrošienė išsiperino ančiukų. Ančiukus išperėjo višta, ji juos ir apie trobas vedžiojosi, saugojo, bet kai ančiukus suleido į vandenį, ji keletą dienų palakstė aplink kūdrą, pakvekšėjo, papyko, o po kelių dienų ir visiškai metė vedžiojusis tokius padarus, kurie daugiau mirksta vandeny, negu apie ją būriuojasi. Tada vištos darbas atiteko Juozukui, gal septynerių metų berniukui. Ančiukus motina paleido į kūdrą, o Juozukas turėdavo sėdėti ant kranto ir žiūrėti, kad į ančiukus neįsisuktų varnos, kurios taip ir taikėsi kurį nors nutverti.

Ganiau ančiukus ir aš pats, todėl ir žinau, koks bai-

siai nuobodus buvo tas darbas: sėdėk ant kūdros kranto vienas, kai laukuose ir namie yra tiek daug ko veikti.

Tą dieną, nepertoli nuo kūdros, alksnyno pakrašty mes keli, tokie pat Juozuko amžininkai, daužėm kerėplą. Juozukas žiūrėjo į mus, žiūrėjo, nebeiškentęs atbėgo. Smagu buvo, o kai būna smagu, kam rūpi, kas darosi kur toliau. Tik vienu tarpu pro savo šūkavimus išgirdom Petrošienės balsą:

— O jūs, padlos! Štiš bjaurybės, kad jūs kur surūktumėt!

Pakėlėm galvas. Takučiu bėgo Petrošienė beržine rykšte švytuodama, o prie kūdros juodavo krūva varnų.

— O Jėzus, mano ančiukai! — sušuko Juozukas ir taip pat pasileido prie kūdros.

— Kur leki? Į alksnyną lįsk, — riktelėjo vienas iš vyresniųjų, bet Juozukas jo turbūt nebeišgirdo. Jam tik balti basų kojų padai mirgėte mirgėjo gelbėti varnų užgultus ančiukus.

Varnos, pajutusios pavojų, didžiuliu būriu pakilo krankdamos, o Petrošienė su Juozuku beveik tuo pat kartu prilėkė prie kūdros ir abu pasilenkė. Aišku, tenai gulėjo keli varnų apdraskyti ančiukai. Vienu kartu Petrošienė atsitiesė, griebė Juozuką už sprando ir ėmė kirsti rykšte vis šaukdama:

— Tai taip ganai, tai taip, paršeli neraliuotas! Tai taip!

Šaukia ir kerta, o Juozukas tik:

— Žiūrėsiu, mamyte. Žiūrėsiu, nebenueisiu. Nemuška, kitą sykį nebepaliksiu.

Paskum atsitiesusi dar mums pagrūmojo:

— O jūs, žiūrėkit, kad vaiko man neviliotumėt. Ir jūs gausit.

Bet mums to nebereikėjo. Mes jau ir taip buvom išsiskirstę. Kas nuniūrino į alksnyną, o kas patvoriais slinko namo.

Mano motina tuo tarpu dirbo darže. Išgirdusi Petrošienę, pakilo, pasirėmė ant tvoros ir žiūrėjo, kas darosi. Ji buvo Juozuko krikšto mama ir mylėjo jį nemažiau už savo pačios vaikus. Ir dar lukterėjusi, kol Petrošienė grįžo nešina varnų užkapotais ančiukais, užkalbino.

— Monikute, kam tu dabar taip aštriai. Būtum pabarusi, ir to būtų užtekę — prašnekino kaimynę.

Petrošienė stabtelėjo, nubraukė atgalia ranka nuo kaktos plaukų pluoštą. Truputį patylėjo, lyg jieškodama, ką pasakyti, paskum prašneko:

— Gal ir būtų užtekę, bet kai širdį taip uždavė ir pati nepasijutau. Tokie gražūs buvo ančiukai, o dabar še, — pakėlė aukštyn varnų sukapotas aukas. Kelis akimirksnius patylėjusi dar pridėjo:

— Jam kas, šiandien paperšės, o rytoj ir užmirš, kad peršėjo, o man skaudės ilgai. Aš, Onute, jau tokia skysta. Tužmasties pagauta užkertu, o paskum pačiai gelia ir gelia. Vakare vaikas miega, o man neramu ir tiek.

Vėl perbraukė atgalia ranka per akis ir nuėjo.

Kai mama vėl pasilenkė prie burokų, priėjęs artyn paklausiau:

— Ar tai Petrošienė ir pati sau gerai susikirto?

— Susikirto, ką veiks nesusikirtusi, — pakėlė motina akis nuo darbo.

— Ar per pirštus, kad taip skauda? — norėjau sužinoti, kad galėčiau ir kitiems pasakyti.

— Ne per pirštus, per širdį.

— Per širdį? — nustebau. — Kaip širdį galėjo pasiekti? Širdis krūtinėj.

— Taip jau, vaikuti, yra. Motina iš kantrybės išvesta, sukerta vaikui per užpakalį, bet pati sau kelis sykius daugiau per pačią širdį. Tiesiai, vaikuti, per širdį.

Ji vėl pasilenkė prie burokų, o aš dar ilgai galvojau, kaip tas mušimas gali pasiekti jos pačios širdį. Tik daug vėliau ėmiau numanyti, kaip iš tikrųjų yra. Bet tik numanyti, o kaip tikrai yra, pati motina gal tegalėtų pasakyti. Ir tai tiktai gal, nes juk visada taip sunku į žodžius sudėti, ką iš tikrųjų jauti. Ir skausmą ir džiaugsmą. Juos kiekvienas junta visiškai kitaip, o kaip junta, tik labai retas pasakyti tegali.

Kaip besuktum, motina vis tiek yra visos žmonijos centras. Visi pasaulio didieji ir patys mažiausi yra motinos vaikai, jos kūno ir kraujo atžalos. Visų pirmuosius žingsnius saugojo motinos akys, visų pirmąsias ašaras šluostė motinos rankos, visi pirmuosius žingsnius žengdami laikėsi jos rankos, visus suklupusius ji nuo žemės kėlė ir prie krūtinės glaudė, visi ant motinos kelių pajuto tikrą saugumą ir priebėgą nuo dar nepažįstamos ir pilnos baisumo aplinkos, visi pirmąją išmintį sėmėsi iš motinos šnekų, pasakų ir pasakojimų ir visi pajuto pirmąjį grožio džiaugsmą motinos paprastutėj dainoj, ramiu jaukumu užtvindančioj lopšinėj.

Tik daug vėliau motina daugeliui sumažėja, pasitraukia į nuošalę, pasidaro nereikšminga, net nereikalinga, kliudanti gyventi, naivi, neišmananti gyvenimo. Ji tampa net sunkiai peržengiama kliūtimi į vadinamąjį tikrąjį gyvenimą. Ir vis dėlto... Vis dėlto, kai tas tikrasis gyvenimas gerokai apdegina, kai pablaškytas ir paspirgintas kada tyliam vienume susikaupi, kai mintimi grįžti į tas dienas, kada motina dar tebebuvo tikroji priebėga, pamatai, kaip netoli nuėjai nuo to kelio, kuriuo buvo vedusi motina. Pamatai kaip sukęs, vingiavęs, blaškęsis, tuščiai kentėjęs ateini ton pačion vieton, iš kur pradėjai, ir vėl pajunti iš anapus nežinion nukritusių metų sienos ateinančią artimą, jaukią, ramybės pilną motinos šilumą. Labai dažnai vien prisiminimų šilumą, nes pačios motinos seniai nebėra.

Toks palaimintas momentas ir turėtų būti bent Motinos Diena. Nors valandėlei nubraukim į šalį šios dienos smulkmenas ir visokius reikalus, stabtelėkim, grįžkime į praeitį taip toli, kaip tik galime, taip toli, kaip mūsų atmintis neša, ir tenai tuoj sutiksime motiną. Motiną ką nors mums sekančią, motiną iš kur nors grįžtančią, pamatysime save patį bėgantį jos pasitikti. Ir ne todėl, kad ji ką parneštų, bet tik todėl, kada valandėlę jos nebuvo namie, o dabar grįžta ir vėl bus kartu. Tu jai pasakysi, kas atsitiko čia, o ji pasakys, kaip buvo kitur. Grįžęs į aną metą gal net pamatysi save rankom susikibusį su motina kur einančius, ką šnekančius, ką žiūrinčius, ką svarstančius.

Kai sustoji ir mintimi perbėgi tas praeities dienas ir valandas, kartais pilnas nuostabaus jaukumo, kartais padaigstytas skausmo dygliais, kartais tik taip jaukias paprastu kasdienišku, tada pajunti, kad motina yra neatskiriama, neatidalinama, supranti, kad esi jos dalis ir kad pats didžiausias turtas, kokį kada turėjai, turi ar turėsi yra ji — tavo motina.

IV PASAULIO LIETUVIŲ JAUNIMO KONGRESUI BESIRUOŠIANT

Šįmet, liepos 11, su stovykla Anglijoje prasideda IV Pasaulio Lietuvių Jaunimo Kongresas. Baigsis liepos 29, po Studijų Dienų Vokietijoje. Į kongresą iš viso pasaulio yra išrinkta 120 atstovų. Ateities *redakcija, jau atsiliepusi į kongreso rengėjų mintis (žiūr. 1979 sausio nr.), išsiuntinėjo anketą kongresiniais klausimais 30-čiai atstovų. Per dvi savaites susilaukė atsakymų net iš 9. Labai geras procentas. Tai rodo, kad į kongresą išrinkti atsakingi atstovai.*

Kas, tavo nuomone, yra ar turėtų būti šio Kongreso svarbiausias tikslas?

Svarbiausias tikslas turėtų būti surasti konkrečių būdų įtraukti jaunimą į lietuvišką veiklą.

D. Juozapavičiūtė

„Naujai pagrįsti ir įprasminti jaunimo dalyvavimą išeivijos veikloje" mintis, pareikšta IV PLJK organizatorių, nurodo, koks turėtų būti svarbiausias kongreso tikslas. Pabrėžčiau žodį „įprasminti", nes jis aktualus visiems kongreso dalyviams, nežiūrint iš kurio krašto jie atkeliautų.

Jaunimui, kaip man, kuris atvyks į Europą iš kraštų, kur lietuvybė stipri ir dažnai išgyvenama, teks sustoti po ilgo, įprasto dalyvavimo lietuviškoj veikloj ir pagalvoti, ar darbas prasmingas ir naudingas. O jaunimui, atvykusiam į IV PLJK iš mažų lietuvių kolonijų, kur lietuvybė geriausiu atveju atskirose šeimose kartkartėmis minėta, reiks apsispręsti, ar verta kokią lietuvišką veiklą net pradėti. Manau, kad viena grupė, patirties dėka pasiekus teigiamų rezultatų, o kita, dar neišbandžius jėgų ir neišsėmus energijos, susitiks jaunimo kongrese ir bus viena kitai darbo talka.

N. Lenkauskaitė

Kongreso pagrindinis tikslas ir siekimas turėtų būti sujungti lietuvišką jaunimą iš įvairių kraštų, kad jis galėtų mintimis bei idėjomis pasidalinti kongreso programos rėmuose. Kongresai yra puiki proga viso pasaulio lietuviškam jaunimui susitikti ir savo asmenišką lietuvybę pajusti giliau. Programa turėtų skatinti šį susipažinimą ir tolimesnį ryšių palaikymą, kas yra būtina šių dienų gyvenime. Tačiau, programa turi būti įvairi, nes kas yra reikšminga vieniems, gal neturi per daug reikšmės kitiems. Tą matėme III-me PLJK ir tikriausiai matysime ir IV PLJK.

J. Mockūnas

Šio kongreso svarbiausias tikslas turėtų būti, kad lietuviškasis jaunimas galėtų burtis ir palaikyti glaudesnius ryšius.

R. Rupinskaitė

Edwardstown, Australija

Mano nuomone, yra vienui vienas tikslas šio, praėjusių ar būsimųjų kongresų: rasti būdą aktyviai įjungti lietuvišką jaunimą į lietuvišką veiklą. Tas yra svarbiausia, nes jaunimas turės perimti vyresniųjų vietas ateityje.

S. Saldytė

Sao Paulo, Brazilija

Kongreso tikslas yra nustatytas — „naujai pagrįsti ir įprasminti jaunimo dalyvavimą išeivijos veikloje".

A. Stankus-Saulaitis

Kongreso svarbiausias tikslas, mano supratimu, turėtų būti toks: (1) Sužinoti, kodėl lietuviai, ypač jaunesnieji, atsitraukia nuo veiklos. (2) Surasti priemones tai sulaikyti. Kai jaunimas užauga, pradeda draugauti ir sukuria šeimas, dažniausiai dingsta lietuviškumo atžvilgiu arba dingsta vietinio krašto gyvenime. Šitoks jaunimas dažnai nepriklauso vyresniųjų

organizacijoms ir nebedaro pastangų suorganizuoti kitas grupes pagal jų amžių arba jų situaciją. Tai yra labai žalinga lietuvybei, nes nelengva pavaduoti pasitraukusio jaunimo.

N. Guzikauskaitė

Vienas iš svarbiausių kongreso tikslų yra išvystyti pozityvią sąveiką tarp susirinkusių. Jeigu kongresui pavyktų įskiepyti per trumpą laiką ne vien kibirkštėlę, o žaibą lietuviškos dvasios ir taiklius, konkrečius būdus lietuvybės išlaikymui, jis jau būtų pasiekęs bent dalį savo tikslų. Jeigu vėliau, ateityje, Kongreso nutarimai ir Kongreso dvasia bus įgyvendinti, tai dar daugiau bus laimėta.

G. Damušytė

Gintė Damušytė
Southfield, Mich.
JAV

Ar šio kongreso tikslai turėtų skirtis nuo kitų kongresų tikslų? Arba kitaip paklausus: Ar lietuviško jaunimo padėtis lietuviškumo atžvilgiu dabar yra kitokia negu buvo prieš 5 ar 10 metų?

Šiuometinis lietuviško jaunimo pagrindinis tikslas — lietuvybės išlaikymas nepasikeitė. Tačiau to tikslo prasmė yra mažiau įvertinta, pvz., susilpnėjęs lietuvių kalbos vartojimas jaunimo tarpe. Taip pat (bent Kanadoje) yra tik maža saujelė jaunimo, įsijungusio į organizacinę veiklą. Tuo tarpu didelis skaičius jaunimo pasitraukė į anglų visuomenę.

D. Juozapavičiūtė

Optimistiškai žiūrint, labai pagerėjo — juk jau ketvirtasis kongresas, o jaunimas nori vykti kaip tik išgali. Tačiau pesimistiškai žiūrint, lietuviškos kolonijos sklaidosi.

R. Kubiliūtė

Yra panašumų tarp IV PLJK ir ankstyvesnių jaunimo kongresų tikslų: visi kongresai siekė ir sieks: (1) supažindinti lietuvių jaunimą, suvažiavusį iš įvairių pasaulio kraštų, (2) įtraukti jį į lietuvišką veiklą ir (3) pagyvinti tarpusavio bendradarbiavimą.

Pagrindiniai skirtumai tarp keturių jaunimo kongresų tikslų yra šie: (1) Kongresai vienas daugiau už kitą nejučiom skatino jaunimą savarankiškumui. Jeigu pirmajam PLJK, tai yra „pirmajam žingsniui į lietuvių jaunimo bendradarbiavimą visos išeivijos mastu“ (PLJS brošiūra, 1978 m. IV, Detroitas) labai daug įtakos turėjo PLB valdyba ir aplamai vyresnioji karta, tai sekantiems PLJK vadovavo vis didesne dalimi pats lietuvybe užsidegęs jaunimas. (2) Metams bėgant tarp kongresų, tie patys ir nauji atstovai įsisąmonino, kad jų idėjos, o ypač Studijų Dienų metu daromi nutarimai, vertingi tik tada, kai jie gyvenimiški. Todėl su kiekvienu PLJK „padangėmis skraidančios“ teorijos buvo labiau ir labiau pakeičiamos konkrečiais darbais.

N. Lenkauskaitė

Lietuviško jaunimo padėtis keičiasi su laiku, bet priklauso ir nuo gyvenamos vietos ir visuomeninės struktūros. Tikiu, kad kongreso programos rėmuose bus vietos ir laiko visiems pasisakyti ir išklausyti kitų pareiškimus.

J. Mockūnas

Dabar daug sunkesnė padėtis, nes daug mažiau jaunimo kalba lietuviškai. Ne visi taip užsidegę lietuvybe. Vyresnieji kuria mišrias šeimas ir tuo būdu padėtis sunkėja.

R. Rupinskaitė

Per 5 ar 10 metų pasaulis pasikeičia. Atsiranda daug naujų problemų ir pareikalavimų. Žmonės turi prisiderinti, pakeisti gyvenimo būdą, ir sekti tą visą pasikeitimą. Lietuviškas jaunimas priklauso prie tos visumos. Būtų problema, jeigu vietoj to, kad pakeistų nuomones bei interesus, dabartinis lietuviškas jaunimas galvotų taip, kaip jaunimas galvojo prieš 10 metų. Prie tų pasikeitimų turi prisitaikyti ir kongreso temos. Lietuviškumo atžvilgiu jaunimas kasmet mažiau domisi Lietuva, kova už jos išlaisvinimą, jos papročių išlaikymu, ir t.t. Tai atsiranda todėl, kad kasmet didėja mišrių šeimų skaičius ir darosi labai didelė „micigenacija“. Jaunuoliams yra sunku įsivaizduoti Lietuvą, nes jie jos nepažįsta. Nelengva ją mylėti vien tik dėl to, kad kiti apie ją gražiai pasakoja. Dėl to turi pasikeisti ir formos jaunimą pri-

Nilza Guzikauskaitė Sao Paulo, Brazilija

traukti prie veiklos, nes kas domino jaunimą prieš 10 metų dabar jau nedomina. Reikia rasti formas, kad jaunimas turėtų daugiau intereso dalyvauti.

S. Saldytė

Taip, lietuviško jaunimo padėtis šiandien yra kitokia netu prieš 5 ar 10 metų.

A. Stankus-Saulaitis

Nutautėjimas per šiuos 5 ar 10 metų paliko savo žymę. Dabar yra daug jaunimo su lietuviška siela, o mažai kalbančio lietuviškai. Todėl šio kongreso tikslai turėtų atkreipti dėmesį į klausimą, kaip pritraukti šią lietuviško jaunimo kartą.

N. Guzikauskaitė

Ryškiai matosi, kad šių laikų jaunimas (ne tik lietuviškas) klaidžioja vingiuotais keliais — šunkeliais. Yra ypač svarbu lietuviškam jaunimui daugiau stengtis kabintis į idealaus žmogaus gyvenimo tikslus, nes mūsų tauta maža. Kai dabar žmonės kalba apie lietuviškumą, dažnai tautiškumas atskiriamas nuo religijos. Būdama ateitininkė ir žiūrėdama į mūsų tautos istoriją, matau daug pavyzdžių, kad mūsų tautoj, religija nuo lietuvybės yra neatskiriama. Net ir dabartinėje Lietuvoje Bažnyčia ir tikintieji sudaro vieną iš stipriausių rezistencijos sąjūdžių prieš okupantą. Disidentų pavyzdžiai turėtų skatint kongreso dalyvius atkreipti dėmesį ypač į tas dvasines vertybes, kurios šiuo metu sudaro pagrindą mūsų tautos sugebėjimui nepasiduoti okupantams.

G. Damušytė

Ar tu ruošiesi kongresui? Kaip?

Aš ruošiuosi Kongresui, dirbdama su Kanados Lietuvių Jaunimo Sąjunga. Mes jau surengėm vieną atstovų paruošimo savaitgalį, kuriame diskutavome ir susipažinome su Studijų Dienų temomis. Dabar rengiamės antram suvažiavimui.

D. Juozapavičiūtė

Pati ruošiuosi Kongresui, rinkdama ir skleisdama informaciją apie kongreso ruošą bei programą. Šią informaciją gaunu per spaudą, laiškus iš centrinių PLJK ruošos komitetų ir per telefoninius ir asmeniškus pasikalbėjimus su organizatoriais bei JAV LJS valdybos nariais. Esu Clevelande LB apylinkės valdybos narė, ir todėl tenka ruošti ir dalyvauti jaunimo pokalbiuose, kurių metu patiriu Clevelando lietuvių jaunimo nuotaiką ir nuomones.

N. Lenkauskaitė

Kongreso pasiruošimas dalinasi dvejopai: bendras ir asmeniškas. Bendram pasiruošimui atstovai diskutuoja jų krašto situaciją, ko jie laukia ir ko nori pasiekti kongrese. Asmeniškai pasiruošdamas, kiekvienas atstovas iš anksto pasiruošia kongreso temomis, pasikalba su kolonijos žmonėmis ir sužino jų sunkumus.

S. Saldytė

Taip, galvoju ir svarstau kongreso tikslą.

S. Stankus-Saulaitis

Taip, ruošiuosi. Susirinkę paruošiame ir diskutuojame tas temas, kurios bus gvildenamos kongreso metu.

N. Guzikauskaitė

Taip, ruošiuosi Kongresui. Peržiūriu PLJS ir JAV LJS statutus, įsigilinu į III PLJK nutarimus-rezoliucijas ir nuveiktus darbus; atidžiau seku spaudą, ypač atkreipdama dėmesį į lietuvių disidentų sąjūdį, nes laikau šį judėjimą liudijimu kovos už teisybę. Taip pat taupau pinigučius šiai didelei kelionei.

G. Damušytė

Ar galėtum apibūdinti savo krašto jaunimo laikyseną lietuviškumo atžvilgiu? Kokia ji yra?

Kanados vakaruose, iki šiol lietuviška veikla buvo silpna. Kai Jaunimo Sąjungos skyrius ten įsikūrė, didžiausią problemą sudarė lietuvių kalbos nemokėjimas. Po truputį veikla stiprėja. Sąjunga suruošė stovyklą, kurioje dalyvavo nemažai jaunimo, o dabar įsisteigė nauja tautinių šokių grupė. Rytuose mažas būrelis skatina veiklą. Tačiau dauguma yra atitolusi taip kaip ir Toronte. Šitokia situacija rodo, kad lietuviškumas gyvuoja Kanadoj, bet yra ribotas, nes yra daug jaunimo, kuris galėtų įsijungti, bet to nedaro.

D. Juozapavičiūtė

Chicagoje kartais atrodo, kad organizacijų štabą, vadiją lietuviai studentai perima „pagal savo eilę". Jeigu jau esi buvęs tokios ir tokios organizacijos valdyboje, jau „tavo pareiga veiklai" pasibaigė. Praėjo tie laikai, kai mokslas konkuravo su veikla. Dabar mokslas ir kitos pramogos užima pirmą vietą ir tik, jei užtenka laiko, tos minutėlės paskiriamos organizacinei veiklai. Kultūrinio pobūdžio susirinkimai, kai jau kitų paruošti yra lankomi, tačiau nesisiūloma prisidėti prie juodo darbo. Lietuviškumo atžvilgiu negalima duoti visiškai aiškaus atsakymo. Vieni grįžta iš Lietuvoje apsilankymo, ar ten net nebuvę, pilni entuziazmo lietuvybei, literatūrai, kalbasi lietuviškai tarp savęs. Kiti eina savais keliais.

R. Kubiliūtė
Chicaga, JAV

Lietuviškas jaunimas, gyvenantis JAV, yra labai aktyvus lietuviškumo atžvilgiu. Didelė dalis jo priklauso įvairioms organizacijoms ir kultūriniams bei sporto sambūriams. Jaunimas lanko lituanistines mokyklas ir dalyvauja suvažiavimuose, stovyklose bei kursuose. Dalis siekia bendro tikslo — Lietuvos laisvės ir lietuvybės išlaikymo, o kita dalis veikia grynai socialiniu pagrindu — asmeniškam pasitenkinimui.

N. Lenkauskaitė

Australijos atstovai į IV PLJ Kongresą gyvena Sidnio, Melbourno ir Adelaidės miestuose. Nors šios kolonijos turi skirtingas lietuvybės problemas, tačiau jaunimo klausimu visų padėtis yra panaši. Nutautėjimas jaunimo tarpe stipriai įsibėgėjęs, ir dauguma jaunimo nesidomi bendruomenės reikalais. Nors stipriausios jaunimo organizacijos (sporto klubai, skautai ir tautinių šokių grupės) dar veikia palyginti neblogai, jų tarpe maža jaunimo, kuris domėtųsi kultūrinėmis, politinėmis bei visuomeninėmis problemomis. Ši apatija dalinai yra išsivysčiusi dėl jaunimo vadovų stokos, ypatingai mažesnėse kolonijose.

J. Mockūnas

Mūsų krašto lietuviškumo atžvilgiu padėtis liūdna. Tarp savęs lietuviškai nekalba. Į kultūrinius parengimus neateina. Net ir patys, kai ruošia parengimus, neatsilanko. Taip pat ir religijos atžvilgiu šalti.

R. Rupinskaitė

Lietuvių kilmės jaunimas įvairiai reaguoja į lietuvišką veiklą. Vieni visai neįsivaizduoja, kas yra Lietuva, arba nenori apie tai kalbėti, nes nepriklauso jokiai veiklai. Kiti dalyvauja, įsivaizduoja Lietuvą, bet neturi lietuviško jausmo ir labiau dalyvauja dėl draugystės negu dėl lietuviškumo. Priklausytų taip pat ir brazilų grupėms jei tik galėtų susitikti su draugais. Dar kiti kalba lietuviškai, bet niekur neveikia. Labai gaila, kad tik maža jaunimo dalis, kalbanti lietuviškai, turi tą lietuvišką jausmą, supranta jo svarbą ir dirba jo labui.

S. Saldytė

Vakarų Vokietijos lietuviško jaunimo laikysena lietuviškumo atžvilgiu menka, nes Vokietijoj nėra didelių centrų ir nėra gerų lietuviškumo pavyzdžių vyresniųjų tarpe, ypač vadų eilėse.

A. Stankus-Saulaitis

Brazilijoje lietuvišką jaunimą galima suskirstyti į keturias grupes. Dvi iš jų laikoma prarastomis, o dvi dar ne: (1) Jaunimas, nukrypęs į galutinį nutautėjimą, nes gėdinasi prisipažinti esą lietuvių kilmės. Jis net lietuviškas pavardes ir vardus nori pakeisti, kad geriau pritaptų prie šio krašto visuomenės. (2) Jaunimas, kuris save laiko rusų kilmės. Jie šaiposi iš lietuvių patriotiškumo ir sako, kad neverta lietuvių tautai egzistuoti. (3) Jaunimas, kuris nutautėjo, bet reikalui esant, ar progai susidarius, gali būti lengvai „atlietuvinamas". Tai priklauso nuo organizacijų pastangų, nuo draugų, aplinkos ir nuo susidariusių progų. (4) Lietuviškai nusiteikęs jaunimas, kuris išsiskiria skirtingos kalbos mokėjimu.

N. Guzikauskaitė

Vėl kyla klausimas, kaip interpretuoti „lietuviškumą". Jeigu lietuviškumą ribotume tautiniais šokiais ir dainomis, dalyvavimu jaunimo organizacijose, tai ta veikla būtų patenkinama. Bet ar to užtenka? Turbūt ne. Reikia dvasios, meilės, gilesnio mūsų laisvės siekimo supratimo, daug ryžto išmokti savo kalbą, pažinti kultūrą, istoriją, o svarbiausia susipažinti su tais, kurie kovoja dėl Lietuvos laisvės, kuriuos aprašo *Lietuvių Katalikų Bažnyčios Kronika, Aušra* ir kiti pogrindžio leidiniai.

G. Damušytė

Danguolė Juozapavičiūtė
Torontas, Kanada

Nijolė Lenkauskaitė
Clevelandas, JAV
Buvo atstovė III PLJK

Ko tavo krašto lietuvių jaunimui labiausiai trūksta?

Brazilijoje trūksta gausesnio jaunimo susibūrimo. Aktyvesnieji dalyvauja keliose organizacijose.

N. Guzikauskaitė

JAV lietuvių jaunimui netrūksta gerų veiklos sąlygų (moralinės ar materialinės pagalbos), o trūksta laiko ir kartais nuoseklumo ir pareigingumo.

N. Lenkauskaitė

Aplamai Brazilijos jaunimui trūksta lietuvių kalbos. Yra svarbu, kad viename krašte gyvenantis lietuvis jaunuolis suprastų, ką rašo ir kalba kituose kraštuose gyvenantys lietuviai net ir tada, kai nėra kas išverčia. Jis turi pajėgti klausyti, skaityti ir susidaryti savo nuomonę, o ne priklausyti nuo to, ką jam kiti išverčia. Lietuviškai nemokantis negali tiek domėtis kiek mokantis. Taip pat trūksta vadovų, kurie paskatintų ir padėtų jaunimui lietuviškai veikti.

S. Saldytė

Australijos lietuvių jaunimui labiausiai trūksta susiorganizavimo. Nėra užtenkamai jaunimo, kuris nori ar kuris yra susiinteresavęs išlaikyti Lietuvos vardą.

R. Rupinskaitė

Vakarų Vokietijoj trūksta jaunų vadų ir gerų pavyzdžių.

A. Stankus-Saulaitis

Kanadoje yra priemonių įsijungti į lietuvišką veiklą; čia visai nėra problemos. Bet trūksta asmeninio lietuviškumo pasisavinimo. Taigi problema yra asmeniška, o ne visuomeniška.

D. Juozapavičiūtė

Vienas amerikietis profesorius dėstė, kad Jungtinėse Amerikos Valstybėse plečiasi neigiamas reiškinys — alienacija (atsitolinimas nuo kitų). Tai reiškia, kad žmonės užsidaro tik savo mažose grupelėse, kuriose vienodai galvoja ar elgiasi. Šitokią laikyseną galima matyti ir lietuvių jaunimo tarpe. Jaunimas sudaro „klikas". Ten stokoja sąveikos, nes trūksta skirtingų ir įdomesnių idėjų. Prie šio uždarumo prisideda ir gėrimas be saiko. PLJS turėtų pravesti aukų vajų jaunimo tarpe — prašyti, kad jaunimas paaukotų savo „alaus pinigus" lietuviškiems reikalams, šiuo atveju kongresui. Kongreso kvotos tikrai būtų išpildytos. Kongresas jaunime turėtų sužadinti bendravimo nuotaiką aukštesnių idėjų pagrindu.

G. Damušytė

Ar tavo krašte sunku būti lietuviu?

Kanadoje veikia lietuviškos organizacijos, meniniai vienetai bei lietuviškos mokyklos. Valdžia net duoda piniginę paramą etninei veiklai. Šaltinis yra, tik reikia pasisemti.

D. Juozapavičiūtė

Ne. JAV esi „įdomybė", jei esi kitatautis, gryno kraujo ir moki svetimą kalbą.

R. Kubiliūtė

Kartais atrodo, kad per lengva JAV gyvenančiam jaunimui būti lietuviais, ir todėl ta „privilegija" nepakankamai įvertinama.

N. Lenkauskaitė

Australijoj nėra sunku būti lietuviu, tik reikia noro. Bendruomenės rūpinasi ir stengiasi patraukti jaunimą lietuviškai veiklai. Yra Lietuvių Namai, bažnyčios, klubai ir organizacijos. Tačiau, lietuvybę išlaikyti jaunose šeimose yra labai sunku.

J. Mockūnas

Australijoje savo šeimoje nėra sunku būti lietuviu, bet susitikus su kitu jaunimu yra sunkiau. Daugumas jaunimo lietuvybe ir jos likimu nesirūpina.

R. Rupinskaitė

Brazilijoje yra sunku, nes čia vietiniai gyventojai laiko visus imigrantus kaip sau lygius žmones. Čia neatsitinka taip, kaip kituose kraštuose, kur imigrantai gyvena labiau užsidarę ir daugiau palaiko ryšius su savo kolonija. Tose sąlygose lengviau dirbti lietuvybei. Brazilijoje daug lietuvių prisiėmė šio krašto papročius ir gyvenimo stilių ir dabar sunku juos atgal patraukti. Todėl mažai liko žmonių lietuviškai veiklai.

S. Saldytė

Brazilijoje nėra lengva, nes (1) šio krašto politika yra suvienodinti visus šio krašto gyventojus; pvz., neleidžia per radiją ir televiziją kalbėti kitomis kalbomis, leidžia tik muziką. (2) Portugalų kalba yra žymiai lengvesnė negu lietuvių. (3) Trūksta lietuviškam veikimui vadų; pasenusių arba numirusių vieton ateina tik vienas kitas.

N. Guzikauskaitė

Taip, Vokietijoje sunku būti lietuviu.

A. Stankus-Saulaitis

Jeigu gyveni lietuvių kolonijoj, tai yra lengviau būti lietuviu, nes susidaro progų dalyvauti lietuviškoje veikloje ir jausti lietuvišką dvasią. Jeigu yra *noras* išlikti lietuviu, tai yra visokių būdų išlaikyti ryšį su lietuvybe bet kokiame pasaulio kampelyje — ar tai būtų per šeimą, ar skaitant lietuviškas knygas, laikraščius (ypatingai *Ateities* žurnalą!), ar studijuojant istoriją ir t.t..

G. Damušytė

Jonas Mockūnas
Kurralta Park, Australija
Buvo atstovas III PLJK

Ką tikiesi „parvežti“ savo krašto lietuvių jaunimui?

Ką tikiesi asmeniškai „parsivežti“ iš Kongreso?

Dalyvavimas kongrese suteiks platesnį lietuvių padėties vaizdą pasaulyje. Susipažinimas su kitų kraštų lietuvių jaunimo problemomis padės Kanados jaunimui rasti savo rolę lietuviškoje veikloje. Tikiuosi parsivežti konkrečias jaunimui įsijungti į veiklą gaires.

D. Juozapavičiūtė

Tikiuosi susitikti su ne vienu III PLJK dalyviu ir patirti, kaip toli nuėjom per tris tarpkongresinius metus. Taip pat tikiuosi užmegzti naujas pažintis, įgyti naujų žinių, pažinti kito jaunimo veiklos sąlygas ir būdą ir sustiprinti savo ryžtą ištesėti. Visa, kuo praturtėsiu, parvešiu savon aplinkon.

N. Lenkauskaitė

Tikiuosi parsivežti iš kongreso naujų idėjų ir naujo ryžto. Atstovai, sugrįžę iš kongreso, turėtų savo patyrimus perteikti savo krašto jaunimui ir, naudodamiesi naujai įgytomis žiniomis, kiek galima daugiau įsijungti į vadovavimo ir organizavimo darbą jaunimo tarpe.

J. Mockūnas

Asmeniškai norėčiau parsivežti pasitenkinimą, kad buvau geras atstovas; o kraštui — užsidegimo pavyzdį ir prasmingas veiklos gaires.

A. Stankus-Saulaitis

Tikiuosi sustiprinti savo lietuvišką dvasią, pasidžiaugti dideliu jaunimo susibūrimu, sužinoti apie jaunimo gyvenimą Lietuvoje ir pabendrauti su kitų kraštų jaunimu. Be to, pažinti Europą. Tikiuosi

Algis Stankus-Saulaitis Otterbach, Vak. Vokietija

parvežti iš kongreso daug naudingų, praktiškų metodų mūsų lietuviškam darbui Brazilijoje ir perduoti Brazilijos visuomenei kitų kraštų laimėjimus ir nuotaikas lietuviškame darbe.

N. Guzikauskaitė

Kongrese tikiuosi sustiprėti dar daugiau lietuviška dvasia. Žinoma, kartu bus ir nusivylimų. Kai susirinks toks gausus būrys žmonių iš viso pasaulio, netikiu, kad viskas vyks labai sklandžiai. Bet ir nesklandumai paveikia žmogų — jis nori tuos nesklandumus pašalinti, juos nugalėti. Kiekvienas asmuo nėra visiškai išbaigtas — ir kliūtys dažnai sustiprina jo troškimus kovoti už gėrį, kuris siekia tobulumo gyvenime. Tai jau yra žingsnis į priekį.

Kongrese spręsime pačių veiklos gaires ateičiai. Yra labai svarbu, kad mes patys dalyvausime šiame procese. Tas žinias, kurias gausiu Kongrese, parsivešiu ir bandysiu jas paskleisti savo aplinkoj žodžiu ir darbais.

G. Damušytė

Ar norėtum dar ką nors svarbaus pasakyti jaunimo žurnalo *Ateities* skaitytojams, prieš važiuodama į Kongresą?

Nežinau nei vienos kitos tautybės jaunimo, kuris, taip nuoširdžiai savo bendruomenės remiamas, jau ketvirtą kartą renkasi į pasaulinio masto jaunimo kongresą. Įvertinu PLB ir PLJS pastangas ir darbą. Kviečiu visą, ypač ateitininkų jaunimą, nelikti stebėtojais, o užsiangažuoti ir veikti.

N. Lenkauskaitė

Nors aš pati dėl mokslo nebegalėsiu važiuoti į kongresą, noriu palinkėti visiems važiuojantiems sėkmės, geros nuotaikos ir Dievulio palaimos — kad visi grįžtų prisipildę lietuviškumu ir naujais užsimojimais.

R. Rupinskaitė

Norėčiau per *Ateitį* pasveikinti visą jaunimą, dalyvaujantį IV PLJ Kongrese ir palinkėti, kad jie rastų tai, ko jie iš jo tikėjosi. Tiems, kurie nevažiuoja, norėčiau pasakyti, kad bandysime pilnai pateisinti kongreso tikslus.

S. Saldytė

Tegul visi *Ateities* skaitytojai susimoka už prenumeratas; būtų maža, bet svarbi pradžia „prasmingai veiklai".

A. Stankus-Saulaitis

Kad *Ateitį* skaitytų visą gyvenimą, ir pagal amžių skaitytų ir kitą lietuvišką spaudą ir kad iš skaitytojų tarp atsirastų kuo daugiau *Ateities* korespondentų ir rašytojų. O *Ateities* žurnalui linkių ilgų gyvavimo metų!

N. Guzikauskaitė

Kaip *Ateities* skaitytoja ir ateitininkė, į Kongresą vykstu idealiai nusiteikusi, prisidėti darbu prie kongreso programos pasisekimo ir pasisemti stiprybės lietuviškai veiklai ateity. Teks užmegzti ryšius ir su kitų kraštų jaunimu, ir tie ryšiai mus sujungs bendram lietuvybės darbui, nežiūrint kokiam krašte mes begyventumėm. Būtų gerai, kad tie idealai, kuriuos *Ateitis* mumyse skiepija, per ateitininkus atstovus reikštųsi kongrese. Duokime daugiau šviesos ir mažiau triukšmo.

G. Damušytė

Reikia atsiminti, ypač tiems vykstantiems iš JAV, kad europiečių nusistatymai prieš amerikiečius gali veikti prieš mus. Reikės mums įrodyti, kad mes galime būti kultūringi, kad mes ne vien amerikiečiai, bet lietuvių kilmės amerikiečiai, ir mes jaučiamės tikrai esą geresni už paprastus amerikiečius. Tai bus svarbu ne tik bendraujant su kitų kraštų lietuvių jaunimu, bet taip pat prieš ir po kongreso su kitais europiečiais.

R. Kubiliūtė

DELIRIUMO VIEŠPATIJOJE

Jurgis Gliauda

Jurgis Jankus: *Anapus rytojaus,* Southfield Mich., Ateitis, literatūros serija, 1978.

Lietuvių kalbos žodynuose nėra žodžio „delirium". Tačiau enciklopediniai žodynai ir neaprėpiamasis Websteris įpilietina „deliriumą" kasdienėje sąvokų apyvokoje.

Delirium yra buvimas už ribos, buvimas už vagos (*de* — už, *lira* — vaga, riba). Tai sąmonės buvimas už normos ribų, pamišimas, laikinis pamišimas. Deliriumo būklei valdant sąmonę, žmogus gyvena savo sužalotos sąmonės įspūdžiais, neatskiria savo fikcinės būklės nuo tikrybės. Deliriumas nėra psichinė liga, tvirtina popoliarūs informaciniai šaltiniai, bet ligos simptomas, dvasinio arba fizinio sukrėtimo padarinys, aukštos temperatūros įtaka į smegenis.

Ištikimas deliriumo būklės palydovas yra haliucinacijos. Jos gali būti akimirksninės; jos gali būti prailgusios, permanentinės, papildančios viena kitą ir būti tol, kol asmuo yra deliriumo būklėje.

Skaitytojo teisėmis svarstome, ar įmanoma paimti vyriausiuoju romano personažu asmenį, kuris deliriumo valdovas, gyvena haliucinacijų pasaulyje, kurio raiškios ir jo sąmonės kritiškumą įtikinančios haliucinacijos, kaip audringi kunkuliavimo viesulai, visiškai užstoja jam realybę, priverčia jį daryti savo sprendimus, teikia jam kentėjimų ir pasitenkinimų iliuziją? Ar įmanoma tokių haliucinacinių asmenų paradą ir protagonisto santykį su jais paversti romanu, tikru

romanu, ne pedantiškomis psichiatrinės diagnostikos iliustracijomis, ne rutinine ligos istorija su ligonio istorijos kreive nagrinėjimo koordinatėse?

Savo naujuoju romanu *Anapus rytojaus*, kurį išleido Ateities leidykla, rašytojas Jurgis Jankus atsakė: įmanoma! Ir jis padarė daugiau, jis davė puikų ir slogų romaną, kurio diagnostika perkošta per deliriumo valdomo personažo sąmonę. Tai vykęs metodas, kuris talkina atskleisti personines išgyvenimo plonybes. Jis nuveda skaitytoją į galvosūkį: ar įmanoma tokį blaivų chimeriškų išgyvenimų dėstymą priskirti deliriumo valdomam asmeniui? Bet tai formalistika. Įvedęs painų Jurgio Jankaus stiliaus siužetą, autorius ir čia atsakė: įmanoma. Ir tie gausūs *dei ex machina*, kurie šmėkščioja veikale, visi savo vietoje, visi neišvengiami. Santykis realybės ir menamo pasaulio čia iš tolo primena santykį gyvybės ir mirties, kuo grindė savo *Der Zauberberg* romaną Thomas Mann.

Mane, skaitytoją, *Anapus rytojaus* vaizdavimo metodas veikė, kaip impresionisto Maurice Ravelio muzika: svaigino.

Veikalo pavadinimas yra raktas į tezę. Anapus laiko, anapus tikrybės. Tas visagalis laikas, kurį romėnai vadino tikrybės ėdiku *(tempus edax rerum)*, Jurgio Jankaus romane pastatytas siužeto satelito rolėje. Romano veikėjas Petras Mikša prarado laiko slinkties pajutimą. Jo sąmonėje viešpatauja suirutė, chaosas. Jo ilgas ir detalus pasakojimas yra sveikam suvokimui sąlyginė išpažintis labai siauros laiko požiūriu apimties. Chaoso sąsajos su realybe, tačiau tokios raiškios, reljefiškos, grįstos savo logika ir sava pareinamybe. Todėl tenka su atsarga ir nepasitikėjimu žiūrėti į visus veikalo asmenis — į Oną Mikšienę, į Klaudiją ir Gloriją, į Jacką Rabesoną ir Big Billą, į kleboną, Rosi, gydytoją Goldbergą, į kitus. Juk jie visi įžengia į veikalo sceną protagonisto rampos šviesų nutvieksti. Ar jie tikri? Ar jie nėra haliucinacinės figūros?

Vyksmas pastatytas ant haliucinacijų pamato — tad ir veikalo personažai liguistos fantazijos padarai. Jie Petro Mikšos dvasinio chaoso dalis. Jų veiksmai protagonisto interpretacijoje dar labiau sujaukia siužetą, jo detektyviškumą, kriminalistiką. Nuolatiniai plokštumų lūžiai neleidžia siužetui vainikuotis klimaksais. Vyksmas eina plokštuma. Kaip neretai, pats autorius patikina sąlygiškumą: sapnas — ne sapnas, vizija — ne vizija... Todėl taip stebina chaoso pristatymas absoliučios realybės rėmuose. Jurgis Jankus atmetė William Faulknerio dekoratyvų sąmyšį, kuo šis dengė realybę. Anaiptol, Jankus sąmyšį padengė realybe. Autorius įrengė labirinte novelines staigmenas, pasakojime nusilenkė estetizmui, į skaitytojo rankas ir stebėjimąsi atidavė psichiniai kenčiančio žmogaus golgotą...

Psichinio sutrikimo padarinys — nuostabus gyvenimas, kurį ligonis neretai išgyvena audros metu, praradęs laiko sąvoką, arba dėl ilgo laiko tarpo slinkties, asmeniui nė nepajudėjus iš vietos. Taip įtikinėja psichiatrija. Autorius padarė iš tos chimeriškos išpažinties, kurios kronikinis ištisumas nuolatos žalojamas vaizdavimo plokštumos lūžiais, pasakojimą apie menamą realybę. Tai Jurgio Jankaus laimėjimas ir teminis novatorizmas.

Paėmęs tokios uždaros pscihinės struktūros personažo veiklos sferą, autorius, aišku, nebuvo įpareigotas nurodyti, kodėl sutrikimas įvyko, kas gi buvo to sutrikimo fizinis, psichinis arba socialinis akstinas. Norėtumėm tikėti, imdami čia priežastingumo dėsnį, kurį autorius laikė galbūt balastu, gal iš vientiso siužeto išsišovusia nereikšmybe, kaip pirmieji romano puslapiai nurodo — detalus, slogus, makabriškas Milano gatvės labirintas. Autorius įtaigoja, kad tai galėjo būti stiprus nervų sukrėtimas su plačiu baimės, panikos, nuogąsčių sindromu. Taip savo novelėje „Palata Nr. 6." Antanas Čechovas, rašytojas ir medikas, psichinio sutrikimo geneze padarė socialinės aplinkos inertiškumą, grubumą, apmaudą.

Pirmuosius romano puslapius Jankus atidarė psichiatrinės diagnostikos vedinas — Petro Mikšos deliriumo simptomai jau knibžda po trapia realybės kontrole. Pūga nustūmė jį į menamos realybės sūkurius.

Šiai būklei vaizduoti autorius ima antilogiškumą, detektyvinių pareinamybių sąrangą, pagauna skaitytojo dėmesį noveliškomis ir fantastiškomis staigmenomis (mirtys, inkarnacijos...). Petras Mikša, Jankaus romano personažas, pradeda savo chimerišką gyvenimą už tos ribos, prie kurios parklupo (ir mirė) Čechovo herojus, deliriumo teritorijon įžengęs personažas.

Įžengęs į haliucinacinių sąmyšių pasaulį, Jankus užtikrintai praėjo pro daugelį pavojų: jis išvengė pagundų paskandinti įvykius mistikos šviesoj, alegorijoje, telepatijos sūpavimuose. Juk anapus laiko logika tapo pati sau vertybe, ne kokia spiritinio staliuko privilegija. Veikalas įtilpo į absoliučios diagnostikos rėmus, į tokios klinikinės ligos istorijos pavidalą, kurios gali pavydėti viso laisvo pasaulio psichiatrinės klinikos...

Mes gi tik atsargiai galime spėti, kad deliriumo būklė noko palaipsniui, kad tai buvo sunkaus dvilypio gyvenimo padarinys: lietuviško inteligento standartas Petras Mikša, ekonomistas, platokų dvasinių poreikių asmuo, ilgai dirbęs dėl duonos kąsnio grubios aplinkos sąlygose, buvo visaip gyvenimo sturndomas. Ir deliriumo būklėje jis nepasidaro filosofuojančiu Karamazovu, įsivėlusiu pokalbin su velniu. Mikša susiranda pilnutinį gyvenimą savo haliucinacijų fikcijose. Laikas, santykiai su žmonėmis ir aplinkos deformacija jo liguistoje sąmonėje leido jam visa tai išgyventi tariamai „tikroviškai".

Pagal deliriumo diagnostiką, Petrą Mikšą veikia du būdingi poliai: šiurpusis ir malonusis. Tai žūties baimė, kančios ir mirties siaubas, vis pasikartojąs Jacko Rabesono ir Big Billo įvaizdžiuose. Malonusis haliucinacijų pradas įkūnytas Klaudijos (vėliau ir Glorijos) įvaizdžiuose ir siekia seksualinio tenkinimosi malonumo, jautraus fetišizmo, kas ciniška: pasąmonės kunkuliavimai išsvaido paviršiun tas slapčiausias savybes šalia atsidavusios (haliucinacijų sferoje) Onos Mikšienės meilės.

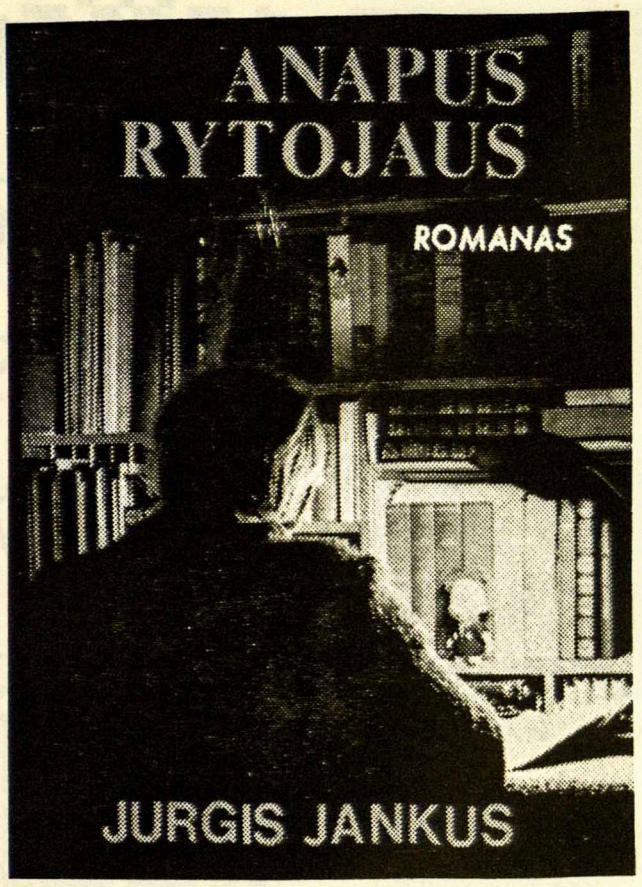

Milano gatvelė ir klebonija, Klaudijos kambarys ir pūga, ligoninė ir Mikšų namai — visa tai Jankaus surealistinta, išvesta iš deliriumo miglų, pradėjo egzistuoti romano realybėje. Tik kai kurios, jau neabejotinos haliucinacinės invazijos į realybę (krabai, derva, Čiurlionio melodijos...) suskamba įspėjančiai: turime santykį su psichiškai nesveiku personažu. Čia pat išpažinties slogutyje pavaizduoti nesamų asmenų žingsnių šnaresiai atkuria nervinį šiurpą, net skaitytojo pagavą.

Anapus rytojaus, aišku, nėra ligos istorija, kurią atgaivos periode *(lucidae intervales)* surašė atsipeikėjęs iš ligos tvaiko ligonis. Tas romanas primena, sakysi, rėžiančių spalvų paveikslus dailės galerijoje, kurią ištiko, sakysim, smarkus žemės drebėjimas: rėmai sulaužyti, paveikslai suversti, drobės sujauktos, vienos temos staigi pabaiga tampa kitos temos staigia užuomazga. Portretų realybė ir situacijų pareinamybės logika taip apgaulingi — tai nebe galerija, tai žemės drebėjimo aukos!

Vis dėlto visa tai turi ir sukrėtimo siausme savo grožį, specifinę logiką, pareinamybę, kas formuoja savaimingą siužetinį vyksmą. Žmogus pajėgia daryti sprendimus ir sapno būsenoje. Viskas sąlygiška, nes logika paremta čia pasitikėjimu ir įtikėjimu. Autorius turi savo rankose trapų siužetą, kuriame fejerverkais išsiveržia būdingos Jankui scenos su pulsuojančia nerimu potekste, su plačiais ir neretai klaidinančiais skaitytoją įvadais. Tai užstoja vaiduokliškumą kenčiančio asmens psichėje. Jankus priverčia tikėti realybe nerealybėje, domėtis detektyviška tematika haliucinacijoje; skaitytojas jau nesistebi dviguba Klaudijos mirtimi, Rabesono įsikūnijimais, gydytojo Goldbergo chimeriškumu, kriminaliniais veiksmais epizoduose. Bemaž 300 puslapių veikalas atidengia išskirtinį scenarijų *en plein jour* (šviesos pilnybėje). Grandioziškas spektaklis sukelia svaigulį skaitytojo psichėje. Tai jau Jurgio Jankaus vaizdavimo galia, magiko jėga: tikėk — netikėk, o iliuzijai neprieštarauk!

Petras Mikša, romano centrinis herojus, rašo (psl. 166): „Dar nežinau, kaip autorius žvelgs į tą savotišką išprotėjimą, bet tuo tarpu man yra dar ir kitas, dar keblesnis uždavinys: kaip mano galva doroja tekstą ir už jo paslėptą gyvenimą".

Tekstą ir už jo paslėptą iliuzorinį gyvenimą dorojo Jurgis Jankus. Veikalo prologe jis atidengė itin gaivalingą ir slogų visos veikalo masės *spiritus movens* — pūgą. Pūgos efektas slegia veikalą, kaip sniegas slegia stogus. Gaivalingoji sniegdriba, užklojusi miestą, paralyžavusi gyvenimą man susišaukia su Alberto Camus pamėgtais makabrizmo faktoriais jo romanuose *L'Etranger* (kaitra), *La Peste* (epidemija). Šis dominuojąs faktorius slegia *Anapus rytojaus* puslapius. Tai galia, tai lemtis, tai *fatum.* Jeigu nėra išeities ir žemės po kojomis, tik skendimas sniege, suskamba pamišimo apogiejaus gaida: noras būti ir liktis pamišėliu. Tai artina žmogų prie laimės būsenos. Tuo atsiskleidimu Petras Mikša sutampa su jau minėto A. Čechovo novelės „Juodasis vienuolis" veikėju Kovrinu, kuris, iš deliriumo būklės išvaduotas, apmaudžiai geidė grįžti į tą būklę, kada tikėjo save esant genijumi.

Visa ilgoji Petro Mikšos istorija prisotinta šuolių iš rampos į pilkumą (psl. 152): tie nubloškimai į pilkumą sumaišė mano laiką, bet nesumaišė nei matymo, nei atminties.

„Matymas ir atmintis" išliko, bet vyksmas vyksta „anapus logikos" ir kitoj plotmėj — ir čia stoja scenon autorius, pristatydamas haliucinacinę savo herojaus odisėją briliantiško įtikinamumo plotmėj.

Veikalas sukrečiančiai pesimistiškas, nes pravedęs Petrą Mikšą pro šiurpias deliriumo būklės fazes, autorius nedavė nei vilties, nei optimistinės užuominos. Ona Mikšienė, Petro žmona, atrama ir tvirtovė, įžengia į sutirštintą paniškos baimės avansceną. Ji, kaip jos vyras, pradeda bijoti siaubingojo „krrš" — laužomo kaklo kaulo trakštelėjimo. Toli tad palieka vis dėlto simpatingieji Milano gatvės negrai, pamilę Petrą Mikšą, vadinę jį „Him"; ir komiški rūpesčiai dėl pietų ir pusryčių, dėl vėžiukų su padažu; ir dešimtys šiltų epizodų, kuriuos autorius statė kaip dekoracinę butaforiją avanscenoje, uždengdamas gilų, tamsų foną. Su Onos Mikšienės katastrofa atėjo Petro Mikšos visiško pralaimėjimo pradžia. Ji nebegaivins savo vyrą pasiaukojančios meilės užuojauta (psl. 196).

Baigiant skaitytojiško įspūdžio pareiškimą, vis dėlto siužetą ir jame veikiančius asmenis tenka laikyti Petro Mikšos sužalotos sąmonės vaizdais.

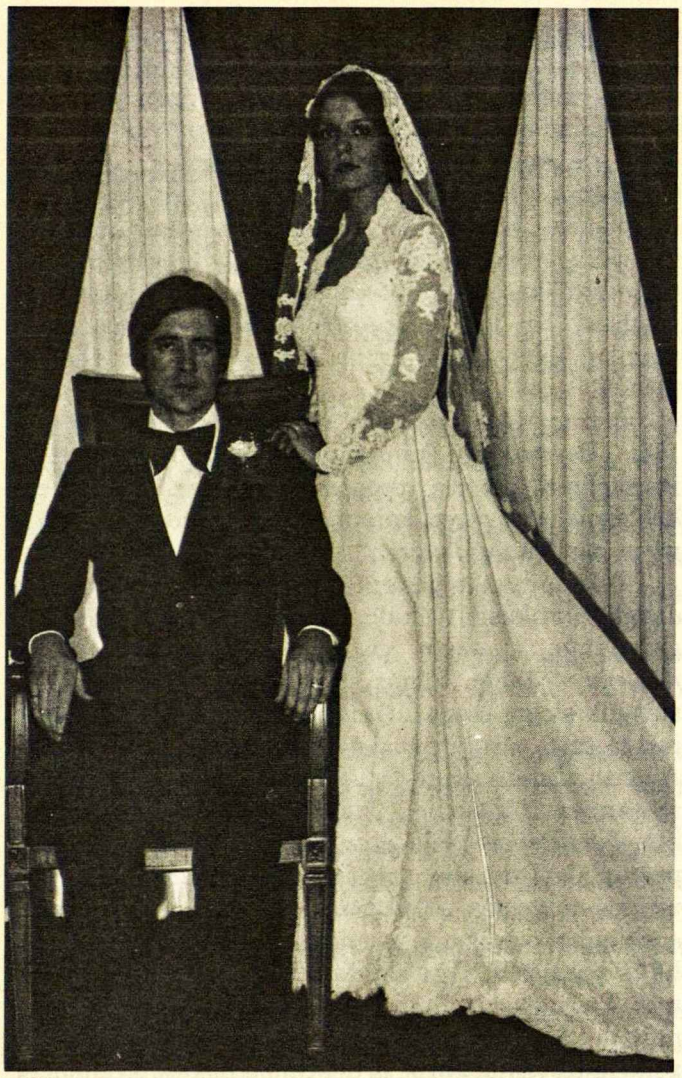

TRADICIJA IR 1978 METŲ VESTUVĖS

Rima Sidrienė

LINAS IR RIMA SIDRIAI
Balandžio 8 Chicagoje

Linas, „Ateities“ redaktorius, Korp! Gajos valdybos narys ir buvęs SAS pirmininkas, baigė medicinos mokslus ir dabar specializuojasi ophthalmologijoje. Rima (Briedytė), „Ateities“ redakcijos narė ir Jaunimo Centro Studentų Ansamblio šokėja, baigė filosofiją ir dabar augina dukrelę — Liną. „Galima sakyti, kad mes buvome supiršti mūsų ansamblio vadovės, kai ji mus suporavo tautinių šokių festivaliui. Šios grupės 20 metų istorijoje, mes esame 35-ta pora, kuri bešokdama susiporavo vedyboms!“

Vienas iš seniausių vestuvinių papročių — kraičio skrynios atvežimas ir jaunojo šeimos apdovanojimas — neseniai atgijo išeivijos vestuvėse... Vestuivų šydą nuėmus ir prijuostę jaunajai užrišus, jaunoji, marčios šokyje, tampa nauja „namų karalienė“.

ALVYDAS IR VIDA TUMINAI
Rugsėjo 16, Cicero, Ill.

Alvydas ruošia daktaratą geologijos srityje UCLA universitete. Studijuodamas buvo skautas, tautinių šokių šokėjas ir choristas. Vida (Naujalytė), veikli ateitininkė nuo mažens, buvusi „Grandies" šokėja, baigia meno mokslus. „Mes buvome supažindinti per mūsų draugų vestuves". Atjojo bernelis iš tolimos šalelės, vedė mergelę, ir abudu „išjojo" į tolimą Kaliforniją. Linkime daug saulėtų dienų!

Lietuviškiausi elementai šioj nuotraukoje — tėvai iškilmingai sutinka jaunuosius su duona, druska ir vynu, gražioji nuotaka papuošta rūtom, o jaunasis su meiliu žvilgsniu.

Išeivijoje yra tiek daug tautinių šokių grupių, kad išsivystė nauja tradicija — visas ansamblis, tai savotiška šeima, šokiuose palydi savo vedančius šokėjus pro jaunystės vartelius. Čia jaunieji atsisveikina su jaunyste „Rezginėlės" šokyje.

LIETUVOS NACIONALINĖ M[illegible]ŽVYDO BIBLIOTEKA

LINAS IR ŽIVILĖ VAITKAI
Gegužės 27, Clevelande

Linas baigė medicinos mokslus šį pavasarį, o Živilė (Kliorytė) studijuoja odontologiją. Abudu veiklūs ir gerai žinomi ateitininkai. „Mudu susitikome SAS vasaros stovykloje 1973 m. Dainavoje. Tuomet aš Linui sakiau, ‚Tu turbūt Onilės brolis,' o Linas man – ‚Tu turbūt Onytės sesuo'. Taip ir prasidėjo mūsų ‚tolimo atstumo romansas' ". Linkime šeimos artimumo!

Beveik visi išeivijos lietuviai susituokia katalikų bažnyčioje, kurioje su šeimom, visais svečiais ir palydovais iškilmingai susirenka. Jaunimas dažnai sukuria savo žodžius ir apeigas ceremonijom.

„Laimingų metų, laimingų..." Nebūtų lietuviškos vestuvės be dainų! Sakoma, kad geros vestuvės, jeigu jos buvo gausios dainomis.

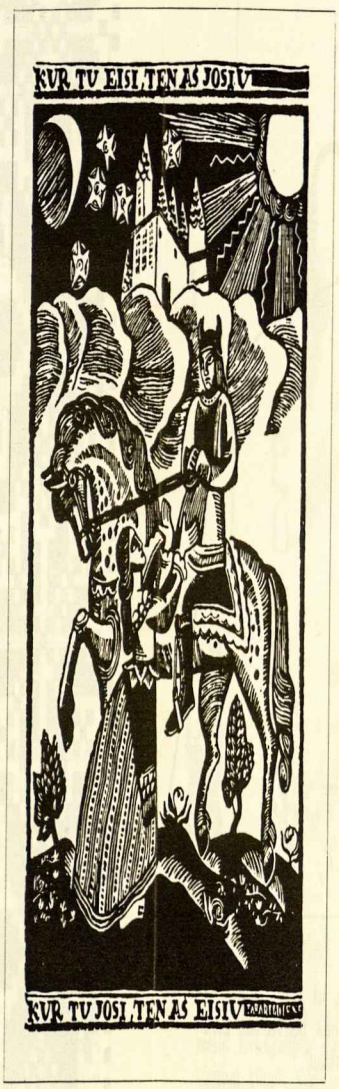

Šmitų vestuvinis pakvietimas. Jų vestuvės įvyko pilyje ant kalnelio.

ANDRIUS IR MARYTĖ ŠMITAI
Liepos 15, Bonn, Vokietijoje

Andrius, IV PLJK ruošos komiteto pirmininkas, baigė istorijos ir teologijos mokslus ir dabar mokytojauja gimnazijoje. Marytė (Dambriūnaitė), Vasario 16-to gimnazijos mergaičių bendrabučio vedėja, baigė biologijos ir kūno kultūros mokslus. Ji rūpinasi kongreso informacija. „Andrius prisistatė man per tautos šventės minėjimą Bonnoje – jis norėjo suskaičiuoti kiek kampų turi mano akiniai. Taip ir užsimezgė mūsų draugystė". Linkime veikliems Šmitams sėkmės ir taurios šeimos draugystės!

Tipingai, lietuviškose vestuvėse būdavo daug raudų ir ašarėlių, bet taip pat buvo daug juokų, kaip ir vaizduojama Šmitų vestuvėse „piršlio teisme". Vyriausias kaltintojas vardina visus piršlio juodus darbus, o budeliai žiūri, kad piršlys nepabėgtų. Piršlys persirengęs moteriškais rūbais, aiškina svečiams, kad „ji" yra jaunosios teta pavėluotai atvykusi iš Ukmergės į vestuves. Jaunoji bando išvaduoti savo tetą-piršlį.

Atvirai

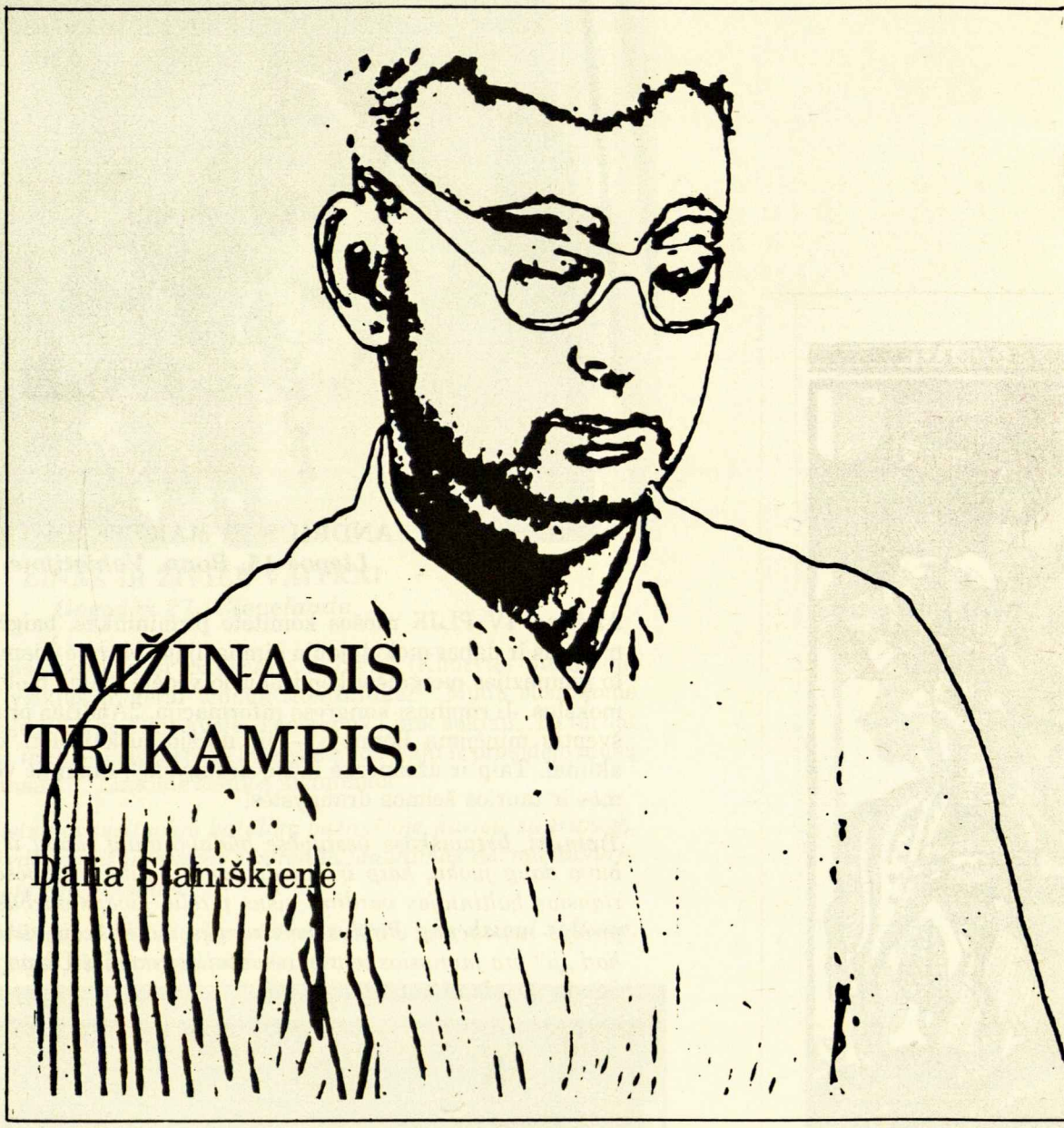

AMŽINASIS TRIKAMPIS:

Dalia Staniškienė

Amžinasis trikampis — vyras, žmona, vaikai. Dauguma mūsų šiame trikampyje praleisime visą savo gyvenimą, net ir vaikams iš namų išėjus, nes ir mūsų tolimesnis gyvenimas daugeliu atžvilgių priklausys nuo to, koks jis buvo, vaikams dar esant namuose.

Kai dar buvau gimnazistė, svečiavausi vienos draugės namuose. Buvo mūsų visas būrys, klegėjom, plepėjom. Ir tada šeimos galva, jau pagyvenęs draugės tėvas, paklausė mūsų: kas, mūsų nuomone, svarbiau — būti gera žmona, ar gera motina? Pamenu, be jokių abejonių tada visos atsakėm: aišku, gera motina! Atrodė, gera žmona būti taip lengva: juk myli tą, už kurio išteki, tai savaime esi gera žmona, bet va, būti gera motina — čia jau sunkiau!

Nors daug metų prabėgo, to pokalbio neužmiršau. Kaip tada klydom turbūt įsitikinau tik pradėjus auginti savo vaikus... Ir juo vaikai darosi vyresni ir savarankiškesni, juo aiškiau matau, kaip svarbu būti gera žmona. Dar daugiau: nuo to, kiek esi gera ir rūpestinga žmona dažnai priklauso ir kokia esi motina...

Noriu paliesti keletą temų, kurios, tikiu, yra diskusinės. Kas tinka mano šeimai, galbūt netiks kitiems — ir atvirkščiai. Tačiau pasidalint mintimis ir išgyvenimais verta.

Kas yra meilė?

Pirmiausia, keletas minčių bendrai apie meilę. Evangelijoje sakoma: „Ir būsite du vienam kūne“. Vedybinė meilė yra gyvenimas vienas kitam, ne vienas su kitu. Vedybinė meilė yra pasidalinimas džiaugsmu ir skausmu. Vedybinė meilė yra matyti Kristų savo vyre ar žmonoje net ir tada, kai sunku jame ar joje matyti net žmogų... Rašytojas Proust taip sako: „Meilė — tai laikas ir erdvė išmieruota širdimi...“

Ką reiškia mylėti? Mylėti reiškia dažnai būti vienišam, pergyventi ilgesį, pajusti atsiskyrimo ir praradimo skausmą. Tačiau jei tikrai mylime, norime, kad ta meilė augtų. Jei tikrai mylime, norime dalintis tais gražiais jausmais su kitais, o ne savanaudiškai laikyti juos tik sau... Žmonės, kurie myli vienas kitą, neturi atsakymų į visus savo klausimus ir problemas; tačiau jie praleidžia visą savo gyvenimą *bendrai* tų atsakymų ieškodami.

Eugene Kennedy savo knygoje *The Heart of Loving* pamini keletą labai populiarių meilės mitų. Vienas iš jų buvo pabrėžtas knygoj ir filme vardu „Love Story“. Ten buvo sakoma: „Meilė reiškia, kad niekad neturi reikalo atsiprašyti“. Tai netiesa. Esame žmonės ir dažnai, net nenorėdami, mylimą žmogų užgauname. Jei tikrai mylime, visada turime atsiprašyti ir gailėtis už žodį ar elgesį. Taip, atleisti reikia širdyje, bet atsiprašyti turime ir žodžiais. Ir tas, kurį mylime ir už-

„Juo vaikai darosi... savarankiškesni, juo aiškiau matau, kaip svarbu būti gera žmona“.

gauname, ir mes patys turime tuos žodžius girdėti.

Kitas neteisingas įsitikinimas tai kad *meilė niekad nesikeičia.* Ji keičiasi, kaip ir viskas kitas gyvenime. Ji keičiasi, kad išsilaikytų. Ji keičiasi, kaip ir žmonės, kurie myli. Dviejų žmonių meilė, kurie vestuvių dieną vaikščiojo žemės nesiekdami, su žvaigždėm akyse — ta meilė yra daug gilesnė, subrendus, stipresnė po keletos metų; o ją subrandinti padėjo ir vaikai, ir finansiniai sunkumai, ir kiti pergyvenimai.

Dar kitas neteisingas įsitikinimas: meilė reiškia *visada duoti.* Tačiau kada vyras ar žmona pasirenka kankinio rolę meilės vardan, tai meilę tik žudo, o ne ugdo. Jei žmona vyrą, vyras žmoną, ar tėvai vaikus padarys visiškai priklausomus nuo jų *(dependent on),* tai jie neaugs ir nesivystys reikiama linkme. *Už kitą* negalima nei verkti, nei augti, nei mylėti...

Meilė žino, kas kitam geriausia — tai kitas apgaulingas posakis, gimininga virš minėtam, ir dažnai blogai suprastas. Mes neturime teisės savo mylimam žmogui (ar tai būtų vyras, žmona, ar vaikai) visada *nutarti,* kas jiems geriausia: mes turime *leisti* ir *padėti* vienas kitam rasti teisingus atsakymus, padaryti teisingus sprendimus. Turime *leisti* vienas kitam surasti savąjį kelią. Nors mums dažnai sunku tai pripažinti ir padaryti, mes turime ir savo vaikams duoti šią teisę, pagrįstą tikėjimu ir pasitikėjimu. Jei visada visus nutarimus už juos darysim, tai ne tik meilę, bet ir augimą stabdysim, ne puoselėsim.

Dar vienas šiuo metu ypač populiarus meilės mitas yra, kad *„meilė nereiškia kitam jokių pretenzijų“* atseit, galime būti vienas kitam labai artimi, bet nepalikti vienas kito sieloj jokių žymių... O tai didžiausia netiesa, nes jei esam artimi, negalime būti indiferentiški. Nei tas, kurį myli, nei mylintis nepasilieka tokie patys, koki buvo prieš meilės pradžią. Šio mito šių dienų ryškiausi pavyzdžiai yra taip populiarios meilės aferos ir dviejų žmonių gyvenimas drauge be jokių įsipareigojimų. Šiuo būdu žmonės tikisi išvengti skausmo; bet šitoks neįsipareigojimas kaip tik ir žudo pačią meilę. Iš tiesų, tie, kurie ieško meilės be įsipareigojimų, tikrosios meilės net nenori. Jie yra bailiai — jie bijo su tikrąja meile susietų išgyvenimų. Toki žmonės yra vargšai, nes jie nežino, kad vienintelis kelias į džiaugsmą yra meilė, kuri įpareigoja.

Vyro ir Žmonos meilė

Vyras ir moteris visų pirma yra vyras ir žmona, o tik tada tėvas ir motina. Jų tėviškumas yra lyg įkūnijimas jų buvimo vyru ir žmona *(„coupleness“).* Gaila, kad dažniausia mes tas dvi sąvokas atskiriam. Gi iš tiesų mūsų pasisekimas ar nepasisekimas tėviškume priklauso nuo mūsų santykių vienas su kitu. Jei tėvai tikrai jaučiasi „du vienam kūne“, tai ir jų vaikai atras savo tikrą vietą jų gyvenime.

Vaikams reikia abiejų tėvų *drauge.* Galima tai pailiustruoti, kad ir šiuo pavyzdžiu: jei žmogus mato tik viena akim, nors ir aiškiai, jis net nežino, kiek daug daugiau jis galėtų matyti dviem. Taip pat ir su vaiku, kurio santykiai su tėvais yra su kiekvienu individualiai. Tai, ką jis gauna iš kiekvieno atskirai gali būti ir labai gera savyje. Bet yra ir visa kita medalio pusė, kurios jis neturi progos išgyventi: tai matyti ir jausti savo tėvus kaip porą, kaip du besimylinčius žmones, kurių meilės dalis vaikas yra nuo pat savo gimimo.

Kai kurie žmonės į vedybas žiūri kaip į gražų praeities momentą, kurio rezultate jie turi gyventi sunkią kasdieninio vedybinio gyvenimo realybę. Toks požiūris yra didelė klaida. Taip, vedybos prasideda prie altoriaus, bet jos ten nesibaigia. Vedybos — tai nuolatinis augimas, tobulėjimas, keitimasis, progresavimas. Tai yra procesas, o ne vienkartinis aktas. O tas procesas priklauso nuo to, kiek dėmesio vyras ir žmona skiria vienas kitam *kiekvieną* jų bendro gyvenimo dieną. Negalima gyventi pažadu, padarytu prieš penkis, dešimt, dvidešimt ar daugiau metų. Tą pažadą reikia atnaujinti *kasdien.* O dabar tas pažadas gali būti daug stipresnis, gilesnis, nes dabar vedusieji vienas kitą žymiai geriau pažįsta, nei stovėdami prie altoriaus. Yra labai gražus posakis: „Aš myliu tave daugiau, negu vakar ir mažiau, negu rytoj“. Šiame posakyje glūdi labai gili ir teisinga mintis.

„Vedybos prasideda prie altoriaus, bet jos ten nesibaigia“.

Kaip mylėti savo vaikus

Tą patį dėsnį galima pritaikyti ir mūsų santykiams su vaikais. Būti tėvais taip pat yra procesas — neužtenka vaikui duoti tik fizinę gyvybę. Reikia ir tėvų dvasinio suartėjimo, kad vaikas augtų ne tik kūnu, bet ir dvasia.

Kun. G. Kijauskas praėjusią žiemą Clevelande suruoštose uždarose rekolekcijose kalbėdamas apie tėvų ir vaikų santykius pabrėžė, kad vaikai nėra tėvų *nuosavybė,* o svarbiausi *svečiai* mūsų gyvenime. Su jais reikia daug kantrybės ir laiko. Reikia juos pažinti, suprasti jų pajėgumą gėriui ir blogiui. Reikia išmokti juos mylėti. Jis teigė, kad kartais tėvai per daug didelę atsakomybę jaučia už savo vaikus. Mintis, kad vaikai yra tik brangiausi svečiai mūsų gyvenime tėvams turėtų būti labai išlaisvinanti. Tai suprasdami, kitaip su jais elgsimės. Tėvų atsakomybė yra *padėti vaikui užaugti iki laisvės,* o ne įsikibt į vaikus ir duot jiems suprast, kad jie kažką mums skolingi. Juk to nedarytume su svečiu; gi vaikas, kaip sakyta, tai Dievo siųstas svečias.

Kai kalbam apie savo vaikus, dažniausia sakom „mano duktė“, „mano sūnus“, net to nejausdami. Gi turėtume sakyti „mūsų duktė — mūsų sūnus“. Vaikai yra ne tik dovana iš Dievo, bet ir vyro bei žmonos *dovana vienas kitam.* Paprastai, kai gaunam dovaną, ja džiaugiamės, bet džiaugiamės ne tiek pačiu daiktu, kiek dovanos davėju. Jei visas dėmesys yra tik vaikams, o ne vienas kitam, tai reikštų nekreipimą dėmesio į dovanos davėją. Vaikai turėtų būti mūsų meilės vienas kitam išraiška, o ne jos centras.

Dažnai reikalaujame iš vaikų to, ko patys nedarome. Sau atleidžiame, jiems — ne. Posakis — „Daryk, ką aš sakau, ne ką darau“ auginant ir auklėjant vaikus neveikia: jiems reikia mūsų *pavyzdžio,* ne žodžių. Jei norime, kad jie būtų žmoniški su kitais, turime tokie būti ir su jais. Kaip mokytojai mokyklose, taip ir tėvai namuose, turi sukurti laisvės *be baimės* atmosferą. Vaikams reikia padėti atsiskleisti. Tai daug svarbiau už kritiką. Galbūt pats didžiausias vaiko dvasinio augimo priešas ir yra kritika. Vaikus reikia išklausyti, jiems atleisti, juos pagirti. Niekuomet nereikia vaiko lyginti su kitu (broliu, seserimi ar net mumis pačiais, kai buvome vaikai). Tai darydami mes jam lyg sakome, kad būsime juo patenkinti tik tada, jei jis bus kas nors kitas. Tokiu būdu mes jį atstumiam, atimam jo identitetą ir jį nužeminam jo paties akyse.

Labai negerai, kai tėvai visą savo rūpestį koncentruoja į vaiko ateitį. Tuo jie skriaudžia ne tik vaiką, bet ir patys save — praranda progą džiaugtis savo vaikais jų vaikystėje.

Daug gerų tėvų įeina į kategoriją, kurią kun. Gallagher savo knygoje *Parents are Lovers* vadina „pareigos mentaliteto“ tėvais. Tokie tėvai pripažįsta didelę savo atsakomybę auginant ir auklėjant vaikus ir

tiesiog desperatiškai bando tas savo pareigas gerai atlikti. Jie mato visas savo klaidas, nuolatos save kaltina, mato visus pavojus, į kuriuos jų vaikai gali pateikti. Jie pastato ir sau ir savo vaikams labai aukštus standartus ir vis mieruoja, kaip jų vaikai tiems standartams prilygsta. Ir pagal vaikų atsiekimus, jie sprendžia, kiek jie geri kaip tėvai. Visa tai daroma iš meilės savo vaikams ir dėl to, kad tėvai troškta, kad jų vaikai gyventų vispusiškai pilną gyvenimą.

Ar nesame daug kas iš mūsų tokie tėvai? O tačiau tėvų dėmesys turėtų būti vaikams kaip asmenims, turėtų koncentruotis jų santykiuose su tėvais, ne tame, kiek vaikai atsiekia.

Nepaprastai svarbu, kad vaikai turėtų gerus, pozityvius prisiminimus savo santykių su tėvais šeimoje. Tai priklauso ne nuo materialinių gėrybių, ir ne nuo to, ką šeimoj darom. Geri prisiminimai priklauso nuo to, koks ryšys buvo vaiko su *abiem* tėvais: kad jis buvo suprastas, mylėtas, kad apie jį buvo rūpintasi. Kaip tokius prisiminimus sukuriam? *Komunikuodami* su vaikais, juos išklausydami ir neslėpdami nuo jų, koki mes — tėvai — iš tiesų esam viduje, neslėpdami savo žmogiškų silpnybių. Pvz.: kartais motina būna irzli, įsitempus, nervuota ir perpyksta dėl menkniekio. Bet jei ji pajėgia aprimus ateiti pas vaiką, jo atsiprašyti, ir paaiškint, kad ji buvo pavargus, išsisėmus ir todėl nesusivaldė, aš tikiu ir tikiuosi, kad vaiko pasąmonėj liks tas momentas, o ne jos raganiškas draskymasis. Vaikai turi žinoti, kad jų tėvai yra žmonės pilna to žodžio prasme. Šio žmogiškumo prisipažinimas mūsų nežemina, o anaiptol — padaro mus tikrais žmonėmis. Vaikas taip pat turi žinoti, kad jo tėvo ir motinos meilė vienas kitam yra neatkartojama, išskirtinė, unikali. Ir tuo pačiu jis turi žinoti, kad ir jis, kuris yra šios meilės išraiška, yra neatkartojamas, vienintelis, nepakeičiamas.

Būti tėvais reiškia daugiau negu tik elgtis pagal visas knygų taisykles, nurodančias, ką turi daryti geri tėvai. Būti gerais tėvais reiškia būti dalis vaiko emociškai ir asmeniškai ir ypač kad vaikas jaustųsi dalis tavęs. Visi kiti — fiziniai vaikų reikalavimai, jų aprūpinimas, daug lengviau patenkinami, negu šis. Į tėvystę ir motinystę turėtume žiūrėti ne kaip į darbą ir tam tikrų pareigų atlikimą, bet kaip *į pašaukimą mums Dievo atsiųstus vaikus mylėti ir padėti jiems tapti laisvais, savarankiškais žmonėmis.* Tad svarbiausias tėvų uždavinys labai paprastas: *mylėti savo vaikus ir išmokyti juos mylėti kitus.* Bet šitame paprastume glūdi visa mūsų vaikų ateities gyvenimo laimė ir pasisekimas. „Žmogus, kuris myli ir yra mylimas gali gyvenimu džiaugtis, nesvarbu, kokios aplinkybės“, sako tas pats kun. Gallagher. Jei šią mintį pajėgtumėm įsisąmoninti, galėtumėm atsikratyti kaltės jausmo dėl savo vaikų nuklydimų.

Kaip išvengti konflikto?

Kaip išvengti tų visų konfliktų visuose vedybinio gyvenimo aspektuose? Juk nesusipratimai kyla, ir vyras bei žmona vienas kitą užgauna dažniausia iš savanaudiškumo. Užsigaunama, kai vienas pradeda jaustis, kad kitas neteisingai su juo elgiasi. Bet tai visai nėra centrinis vedybinių santykių taškas. Vedybiniai santykiai turėtų būti visiškas, šimtaprocentinis atsidavimas vienas kitam. Populiarusis pusės-ant-pusės prisitaikymas pritaikomas biznyje, o ne šeimoje. Šeimoje reikia žiūrėti ką gali duoti, o ne kiek gali gauti. Šiais nepaprasto skubėjimo laikais vyrui ir žmonai reikia rasti laiko, noro, sąlygų ir nuotaikos tikram *dialogui* — nuoširdžiam jausmų pasidalinimui vienas su kitu, be kurio tikras vedybinis gyvenimas vargiai įmanomas.

Kas dažniausiai sulaiko nuo tikro, nuoširdaus dialogo? Kun. J. Powell savo knygoje *The Secret of Staying in Love* sako, kad didžiausias dialogo priešas yra nepasitikėjimas vienas kitu — baimės jausmas — baimės būti nesuprastam, atstumtam ar pajuoktam. Bet kaip kitaip pažinti vienas kitą? Jei vyras ar žmona ir žino, ką kitas galvoja, bet nežino, ką jaučia, vienas kito jie iš tiesų nepažįsta... Tas pats autorius teigia, kad „dialogas yra tikras meilės aktas ir nesibaigiančios meilės paslaptis...“

Tačiau ir naudojantis visais ekspertų patarimais, žinant visus atsakymus, negalima tikėtis, kad dabar jau viskas eis „kaip sviestu patepta“. O ne! Net ir tie, kurie parašė knygas, kurių patarimai išmėginti savo pačių šeimose, pripažįsta, kad kiekviena diena yra „kova už būvį“; kad klystame net kai „žinome atsakymus“, nes esame žmonės; kad kiekvienoj šeimoj yra problemų (anot lietuviškos patarlės) „nėra namų be dūmų“...

Visai neseniai mačiau gatve einantį žmogų, kuris naudojosi keturkoja lazda ir kurio progresas buvo nepaprastai lėtas: jis slinko į priekį tik coliais. O tačiau jis vis tik slinko į priekį, nesustodamas. Iškart man jo buvo labai gaila. Bet ilgiau jį stebėjus, pagalvojau, kad vis dėlto jis turi jaustis labai patenkintas, kad dar pats savo jėgom eina ir nėra vežamas vežiojamoj kėdėj. Ir atėjo mintis, kad ir mūsų progresas vedybiniame

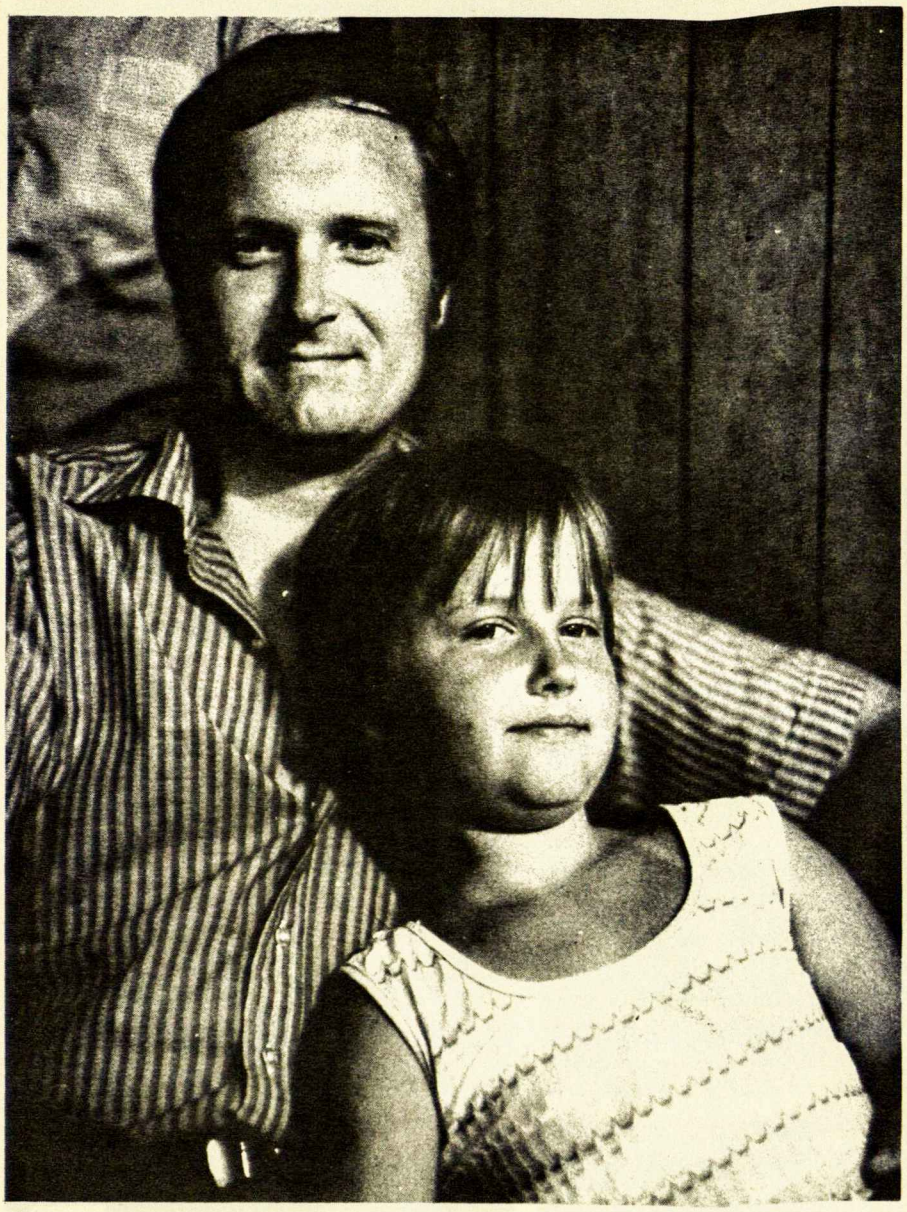

„Vaikai nėra tėvų nuosavybė, o svarbiausi svečiai mūsų gyvenime“.

gyvenime, mūsų santykiuose su savo vyrais ir žmonom ir su savo vaikais panašūs: einame vėžlio žingsniu, bet kol stumiamės į priekį, kol ryžtames eiti pirmyn — viskas gerai...

Labai dažnai šis progresas vedybiniam gyvenime priklauso nuo mūsų nusiteikimo — nuo to, kaip mes patys žvelgiame į dalykus, problemas, ir t.t. Dr. Viktor Frankl sako, kad galutinė laisvė yra žmogaus teisė nusistatyti savo nusiteikimą kiekvienoje situacijoje. Čia turiu pripažinti, kad moters — žmonos ir motinos — nusiteikimas didele dalimi sukuria ir namų atmosferą, nuteikia ir vyrą ir vaikus.

Gyventi šeimoj ir nepalūžti po kasdieninių problemų ir vargelių svoriu bei būti laimingam įmanoma tik tada, kai kiekviena Dievo siųsta diena yra priimama ir pilnai išgyvenama. Vakarykštė diena jau praėjo, rytojus gal neateis, bet kiekviena šios dienos minutė yra didžiausia Dievo duota dovana. Jei su šypsena priimame nesėkmes (šypsena gi labai užkrečianti!) ir dėkojame Dievui už visa, kas buvo gera, negalėsime būti nelaimingi. Kodėl? — Visuomet surasime daugiau gero, nė blogo kiekvienoj dienoj. Kūdikio verksmą išperka jo krykštavimas motinai paėmus jį ant rankų; aštuonmetės „ožiavimasis“ užmirštamas jai ištarus: „Mama, aš suplausiu indus“; paauglio nepaklausymas ir grįžimas namo per vėlai neatrodo toks baisus, kai supranti, kad tai jo noro laisvėti pasireiškimas, kad jis tavęs įskaudint nenorėjo; gi 18-metės automobilio nelaimė gali būti dovana, už kurią taip pat reikia Dievui dėkoti, nes sudaužyta buvo tik automobilis, o dukra ir jos draugai — sveikutėliai.

Teisingai suprasti, labai paguodžiantys yra Evangelijos žodžiai: „Jūsų dangiškasis Tėvas juk žino, kad viso to jums reikia. Jūs pirmiausia ieškokite Dievo Karalystės ir jos teisybės, o visa tai bus jums pridėta. Taigi, nesirūpinkite rytdiena, nes rytojus pats pasirūpina savimi. Kiekvienai dienai užtenka savų vargų...“ (Mt. 6, 25-34).

JURGIS RAČKUS

Aliuminio tapytojas

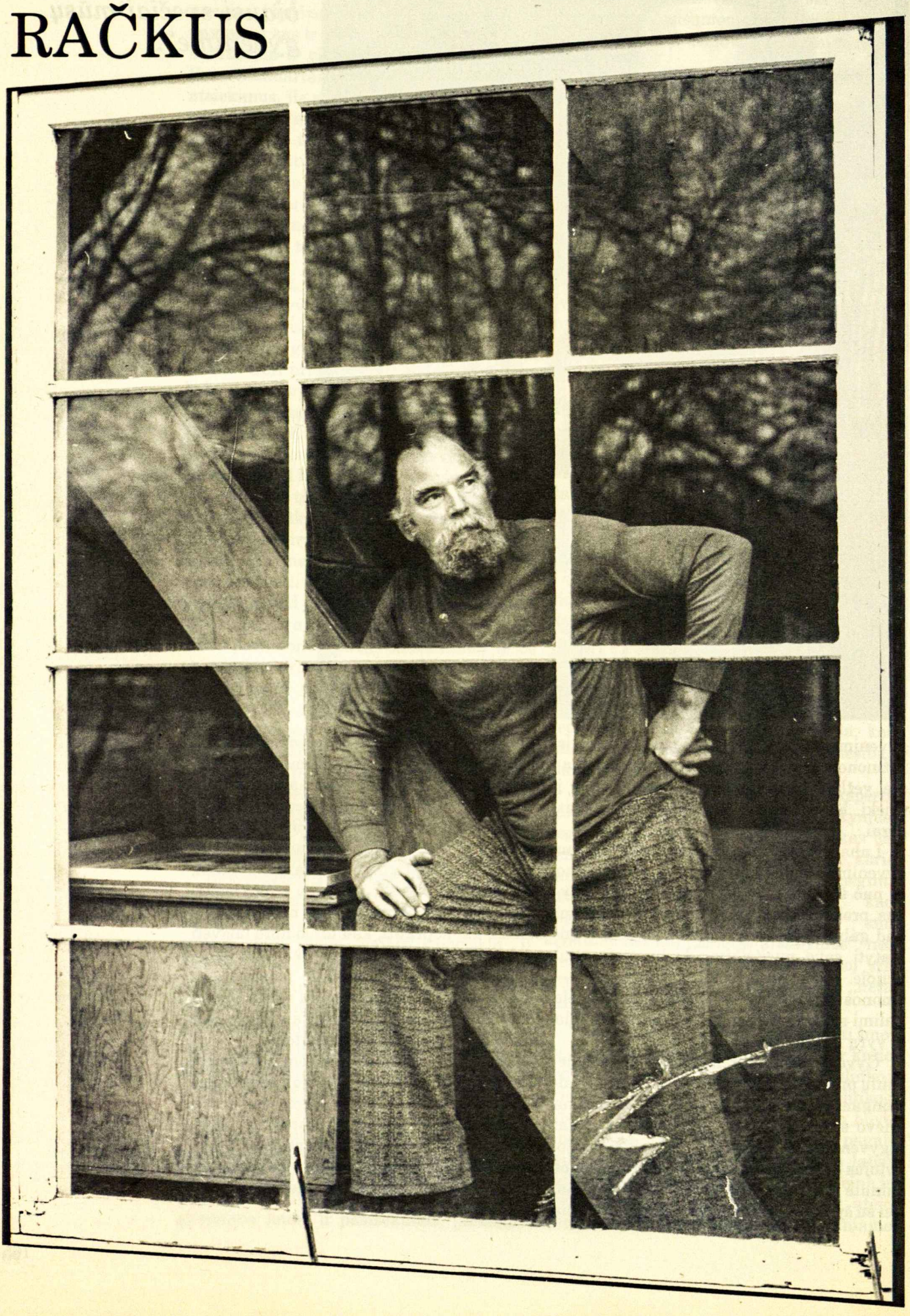

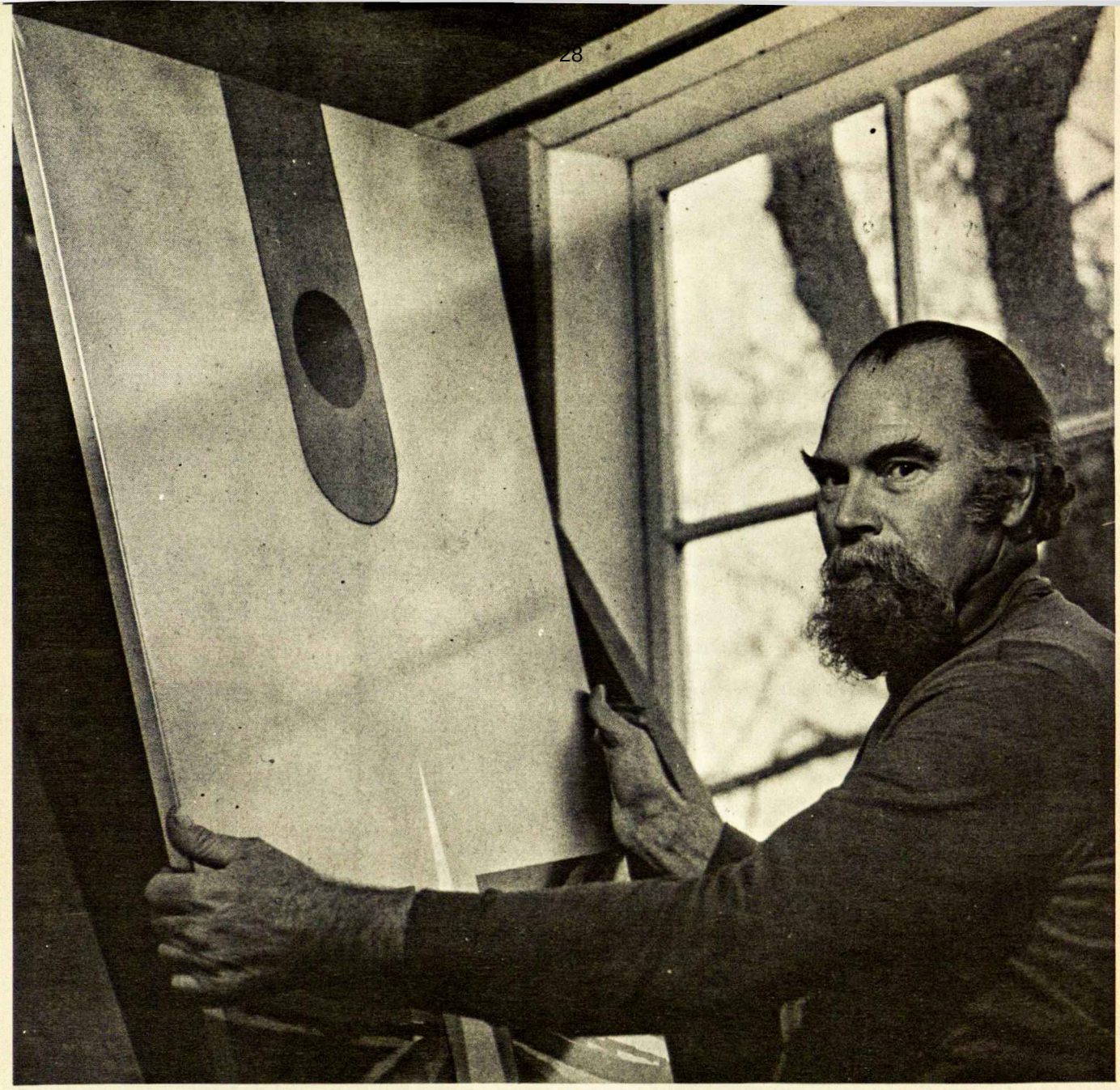

Dail. Jurgis Račkus su savo aliuminio kūriniu, „Paveldėjimas“.

„Pagrindinai mano darbai užsiėmę gryniausiu spalvų derinimo balansu, kad išgaučiau reakciją — jausmą“.

Kaip to siekiate?

„Kai kuriuose darbuose to siekiu simbolišku atspindėjimu... tiesiog simbolizmu, kaip pavyzdžiui šiame ‚Heritage-Paveldėjimo‘ paveiksle. Čia perlaužymas tam tikro kolorito, kuris reiškiasi kaip bazė šviežio ir naujo dalyko. Tuo būdu įvedu ką nors reikšmingo apie paveldėjimą, šaknis, kilmę, pagrindą. Tą kultūrinį reikalą pavaizduoju laužymu, išėjimu į erdvę...“

Jurgis Račkus, gimęs 1927 m. Lietuvoje ir į Kanadą atvykęs dar vaikas būdamas, pradėjo meno studijas Wayne State Universitete Detroite, tęsė Ontario Meno Kolegijoje Toronte ir baigė Ecole des Beaux Arts Paryžiuje, kur jo mokytojas buvo Andre L'Hote ir kurio asistentu jis buvo 1955—56 m. sienų puošmeninėje tapyboje. Gyvendamas Europoj, turėjo parodas Paryžiuj, Barcelonoj ir Londone. Kūrė jis įvairiom technikom, — aliejais, grafika, akvarelėm, — rasdamas kiekvieno priėjimo unikalumą ypatingos kūrybinės minties išreiškimui. Kiekviena kūrybinė mintis turi savo geriausią išreiškimo priemonę. Menininko tikslas yra tą tobuliausią priemonę atrasti, apvaldyti ir panaudoti.

Jo paties pasisakymu, daugiausia jo dėmesį užimponuoja monumentalinės, organinės formos, randamos gamtoje, ir jų santykiavimas su erdve. Tai buvo jo litografinės serijos, „Žemė ir Dangus“, pagrindinė

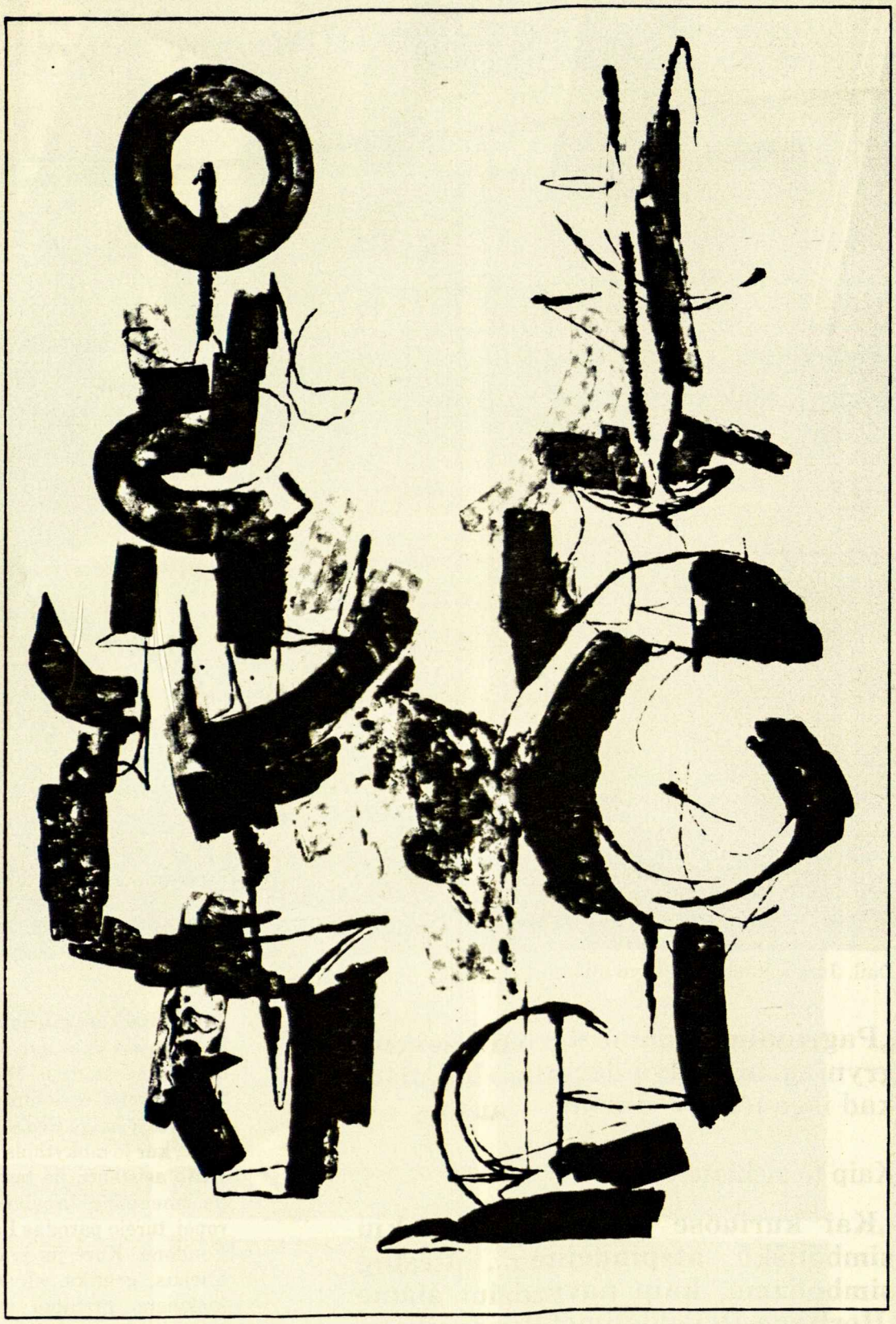

Žemė/Dangus Nr. 2 Litografija

mentalios, bet jau su persvara į monumentalumą ir į geometriškumą ne viename darbe.

Ieškodamas savo kūrybinio identiteto, jis rado, jog jis yra skulptorius, kuriame glūdijo idėjos, reikalaujančios išreiškimo dvejose dimensijose ryškiom spalvom — lyg jis būtų ir idėja. Ją vystyti jis pradėjo 1961 metais, grįžęs jau vėl į Kanadą pastoviam apsigyvenimui, ir šis projektas užtruko tris metus. Čia gamtos formos tvirtai remiasi žemėj, rėždamos aiškų kontrastą su erdve-dangum. Dirbant aliuminyje, formos tebelieka „organiškos" — paimtos iš gamtos — ir monu-

Dail. Jurgis Račkus savo studijoj su anodizuoto aliminio kūriniais.

skulptorius ir tapytojas viename asmenyje. Kūrimas aliejinių dažų, grafikos, ar akvarelių technika nepatenkino jo reikalo santykiauti su medžiaga, o skulptūra nedavė išraiškos spalvai ir linijai plokštumoje. Nerasdamas sau formos įsipilietinusiose technikose, turėjo ieškoti priemonių eksperimentinėse. Čia jo dėmesį patraukė aliuminis, lengvasvoris ir lengvai apvaldomas metalas. Tačiau, kai jis pradėjo su aliuminim eksperimentuoti, labai mažai tebuvo žinoma apie anodizuotą aliuminį, kaip meninę priemonę. Šios meno technikos vystyme, jis yra vienas iš pionierių. Anodizavimas yra elektrolitinis procesas, kuriuo ne tik pats aliuminis įgyja kitų atspalvių, bet jis pasidaro imlus spalvoms, taip kad spalvos yra neuždažomos ant paviršiaus o įliejamos į patį metalą. Aliuminio plokštės šlifavimas prieš pradedant anodizavimą ir pabaigus taip pat turi lemiamą vaidmenį kūrinio kolorito atžvilgiu. Nuo to, ar aliuminis šlifuotas iki veidrodinio blizgesio, ar labai lygaus matinio beveik visai neblizgančio paviršiaus, ar blizginimo procesas toks, kad palieka kokį nors raštą priklauso ir kiek kūrinys paims spalvų iš savo aplinkos ir kaip jas skaldys.

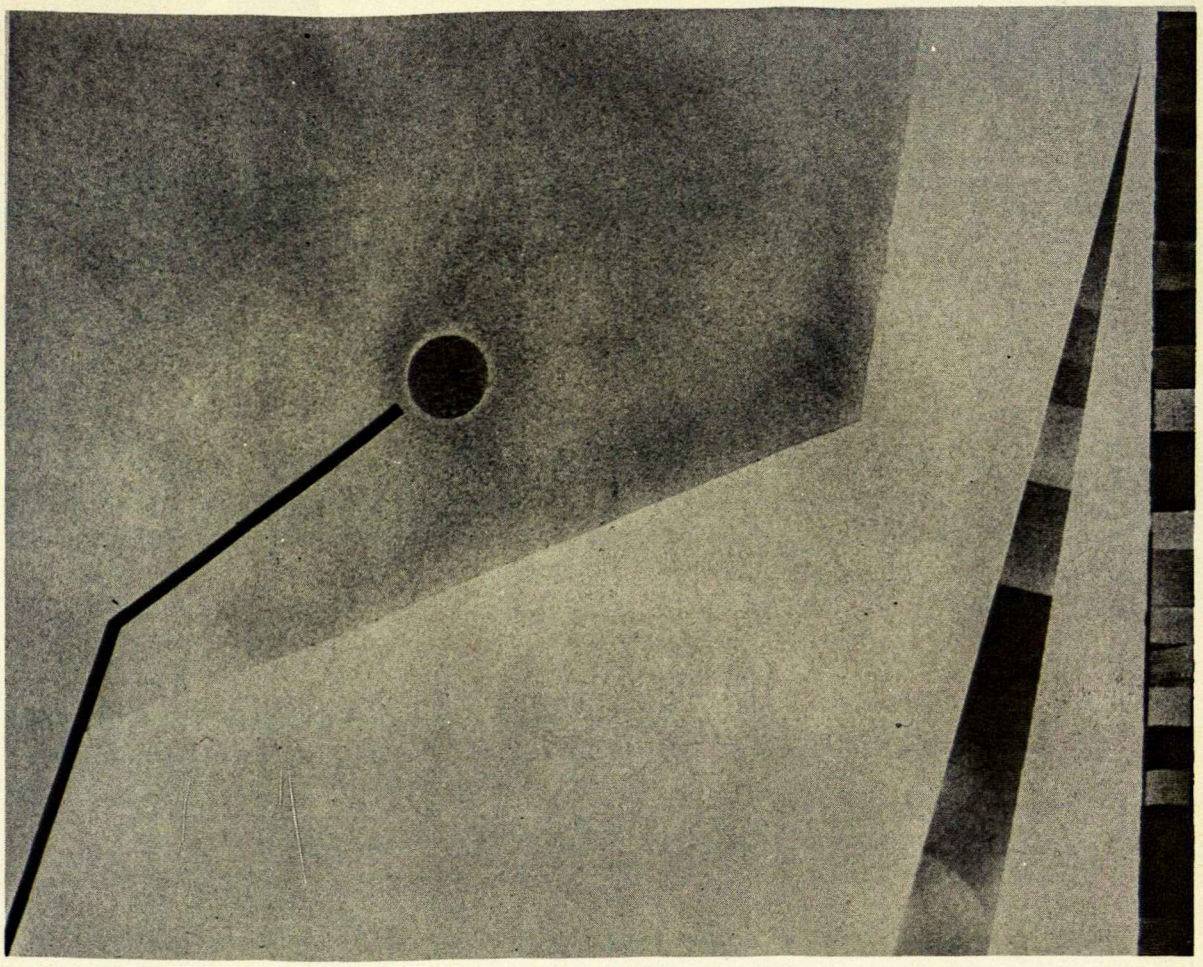

Magnetinė jėga **Anodizuotas aliuminis**

Galbūt galima būtų palyginti tapymą ant drobės ar popieriaus su „tapymą“ aliuminyje kaip juoda-balta fotografavimą su spalvotu. Juoda-balta fotografavime kuriama tiktai su šviesa-tamsa. Spalvotame fotografavime kuriama ne tik su šviesa-tamsa, bet ir su vaivorykšte. Tapant ant drobės ar popieriaus, kuriama spalvomis ir formomis ant matinio balto paviršiaus. „Tapant“ aliuminyje, kuriama spalvomis ir formomis ant įvairiai šviesas ir spalvas atmušančio paviršiaus, kurį taip pat reikia parinkti nustatant šlifavimą.

Pradėdamas kurti aliuminyje, Račkus rado, jog aliuminio dirbtuvės Montrealy, kurios skaitėsi daug geresnės už vietines Toronte, vis tik negalėjo išgauti to paviršiaus šlifavimo gradacijų tikslumo ir pakartojamumo, kuris dailininkui yra reikalingas norint išgauti numatytą rezultatą. Po ilgesnio ieškojimo, Račkus rado tinkamą dirbtuvę Belgijoje. Dabar priruoštas aliuminio plokštes užsako iš Belgijos, anodizavimą ir spalvinį darbą atlieka savo studijoje Toronte, ir kas vasarą vykstą su savo kūriniais į Belgiją, juos užbaigti šlifavimu toj ypatingoj dirbtuvėj.

Kadangi kūrinių išpildymas stato tokius griežtus reikalavimus, škicai, kuriais kūrybinė mintis vystoma, užima labai svarbią vietą. Kaip skulptūroje, taip ir aliuminyje, padaryto mosto atsiimti nebegalima.

Paklaustas, kodėl jis pasirinko aliuminį, Račkus paaiškino: kai skulptorius dirba savo pasirinktą medžiagą, ar tai marmuras, ar medis, ar bronza, vyksta ne vienakryptinis veiksmas — skulptorius į medžiagą — bet dvikryptė interakciją: medžiaga, pasiduodama skulptoriaus veikimui, tuo pačiu laiku savo fizinėm savybėm ir saitais veikia patį skulptorių ir jo minties vyksmą. Račkus pasirinko aliuminį, nes „aliuminio veikimas į mane sudaro gerą reakciją su mano kūrybinėm mintim“. Anodizuoto aliuminio technika išgaunamas spalvų bei formų skaidrumas, sodrumas ir ryškumas yra nepakartojamas. Kodėl Račkus sustojo prie taip sunkiai prieinamos technikos? Nes jo kūrybinės mintys šiame jo gyvenimo tarpsny savo tikriausią ir tiesiausią išraišką randa anodizuotame aliuminyje.

„Žemės ir Dangaus“ ciklas atliktas. Šiuo metu vystoma Jurgio Račkaus kūryba sukasi apie vandens ir vėjo tematiką. Kokias formas iššauks ši laisvaformė tematika?

Aldona Zailskaitė

Atžalos

KELIONĖ Į JŪRĄ

Tamsu. Begalinė, amžina tamsuma. Ir tuštuma. Be ribos. Juoda. Bespalvė.

Banga tingiai plekštelėjo į laivelio šonus. Susiūbavo. Ir vėl ramu pasidarė. Jūra, susiliejus su dangum, apsupo jį. Vienas jis sėdėjo mažoj valty. Alkūnes pasirėmęs ant kelių, rankose laikė savo galvą, rodos, kad nesprogtų. Joje veržėsi mintys. Ne, ne tik mintys. Ne tik svajonės. Bet ir klausimai — neatsakomi klausimai. Gyvenimas. Prasmė? Tikslas? Dievas. Gyvenimas ir Dievas — svarbiausia. Meilė ir... tik tiek? Užtenka. Užtenka?

Tik tą rytą atsisveikino su motina ir tėvu. Atsisveikino. Nebegrįš? Žadėjo grįžti dar nesutemus. Jaunas ir tvirtas, jis sėdo laivelin ir pasistūmė nuo kranto.

Staiga sutemo. Danguj blykštelėjo žaibas. Kilo audra. Bangos nerimaudamos supo laivelį... ir nešė jį toliau ir toliau nuo kranto, giliau ir giliau į nežinią. Nutrintais delnais vėl pasiėmė irklus ir pradėjo irtis... tik nežinojo kurion pusėn. Nesvarbu kur, tik kuo greičiau pasitraukt nuo tos audros, nuo tų baisių bangų! Beviltiškai yrėsi, bet prieš bangas. Niekur nepajudėjo. Kodėl buvo toks traukimas grįžti atgal? Buvo saugu ant kranto, su tėvais. Dabar pasimetęs. Kurioj pusėj? Kur? Rodos, audra nesibaigs... bet visos audros baigiasi. Buvo saugu ant kranto. Kodėl vis atgal? Užtenka? Reikia laisviau — nesiveržti prieš bangas, prieš jūrą, nes nelaimėsi. Leisk gyvenimo jūros bangoms vesti laivelį.

Nurimo audra. Vargingai pakėlęs galvą, apsižiūrėjo. Nieko nesimatė... tik begalinė, amžina tamsuma... ir tuštuma. Be ribos. Juoda. Bespalvė.

Jo akys, lyg tirpstantys tamsūs perlai, išspaudė ašarą. Viena, kaip ir jis pats, nuriedėjo paraudusiu skruosteliu. Lūpa suvirpėjo. Stipriais dantimis kando ją, bet nebesulaikė ašarų. Pravirko, tartum mažas vaikas, pametęs žaislą, netekęs savo kasdieninių užsiėmimų... smulkmenų — klastingai leisto laiko smėlio byrėjimą pro rankų pirštų tarpus. Lyg mažas vaikas, pasimetęs ir nerandąs mamos ar tėvo, ir jie ieškojo savo Tėvo. Ašaros viena po kitos tekėjo grioveliu šalia šauniai išriestos nosies... ir nubyrėjo nuo veido... į jūrą. Sūrios ašaros lašėjo į bedugnę jūrą... ir susiliejo su ja. Nebeatskiros. Upeliai ir upės išteka į marias, į jūras. Jo ašaros... ir kitų... Sūri jūra. Daug žmonių pasaulyje. Kančia, širdgėla ir sielvarta, ne vieną ašarą praliejo. Jis jautėsi viso skausmo vidury... be nebevienas. Jūra atskiria žmones, bet ir juos sujungia, suvienija.

Begalinė tamsuma. Kažkur toli, labai toli, silpnai matėsi blykščiojanti šviesa. Pamatydavo save vieną laivelyje. Baltos putos švelniai prausė laivelio šonus. Ir vėl šviesa dingo — liko tik beribė, bespalvė tamsuma.

Blykčiojanti šviesa — gal švyturio prožektorius. Dabar bent aiškesnė kryptis. Bet labai, labai toli. Ir kas už jos? Vis tiek šviesa. Šviesa! Gyvybės ženklas! Link jos — pirmyn!

Nenoriu sustoti, palūkėti, pailsėti bet kurioj salelėj. Tik laiką gaišinsiu, nes salos nejuda, tamsu čia, o laiko nedaug. Pritruks ko valgyt, nusilpsiu, nebepajėgsiu irtis... pirmyn... bet labai, labai toli. Ir kas už jos?

Klausimai. Begaliniai klausimai persekiojo jį. Klausimai supančioja protą, suraišioja mintis ir pastato už klaustukų. Kur? Kur aš einu? Kas slypi už dabarties uždangos? Kas ateity? Ir dar... Viešpatie, padėk! Nepalik manęs vieno. Siekiu, tiesiu ranką link Tavęs... Nepalik vieno su klausimais. Skęstu juose! Tik Tavyje randu vilties. Tik... bet... sunku, Dieve. Ar negalėtum kaip nors padėti? Nuo pat mažens buvai mano gyvenimo draugas. Dalinausi su Tavim džiaugsmais ir liūdesiais. Visad esi man padėjęs. Tik dabar... tie begaliniai klausimai, kaip ta jūra, tamsuma.

Sukaupęs jėgas, nebeiškentė ir surėkė visa gerkle. Rėkė, nes pradėjo nerimauti, nekantrauti. Rėkė, norėdamas jėga išlaisvint klausimus nuo klaustukų. Rėkė, norėdamas išgirsti atsakymą, kad ne vienas, kad kas nors girdi!

Nieko nesigirdėjo. Nei aido. Tik siūbuojančios bangos... ir tyluma.

Oi Viešpatie, atleisk! Atleisk už viską! Atleisk, kad..., kad net suabejojau Tavąja draugyste. Kaip galiu būt toks aklas! Tiek daug perdaug, esi man davęs. Matau, kad Tu mane vedi, o aš seku. Daug kartų esu parvirtęs, pargriuvęs ir išsikruvinęs kelius... bet, Jėzau, Tu buvai nukankintas ant kryžiaus dėl mūsų, dėl manęs, dėl visų. Ir aš... begėdis. Begėdis! Bijau akis pakelt, pažvelgt į Tavo spindintį veidą. Pasigailėk, maldauju! Ne pirma klaida, ir ne pasku-

---

Raminta Pemkutė *priklauso kun. Lipniūno moksleivių kuopai Chicagoje. Šįmet baigia aukštesniąją mokyklą. Rudenį jau ją sutiksime studentų eilėse.*

Laiškai Veikla

Sausio „Ateitis“

Ateities leidėjų ir redakcijos gyvastingumą liudija naujasis šių metų žurnalo numeris. Žurnalas ne siaurėja, ne prastėja, bet plečiasi ir įvairėja tiek turiniu, tiek estetine išvaizda. Žurnalas šiemet net savo formatą pakeitė — padidėjo. Paėmęs leidinį į rankas, iš karto pajunti, jog turi modernios krikščioniškos minties, kultūrinio angažavimosi ir puikios estetinės nuovokos žurnalą.

Draugo kultūr. priedas,
1979 m. kovo 17 d.

Labai sveikinu, padarius gerą *Ateities* formato reformą. Dabar žurnalas daro žymiai impozantiškesnį įspūdį. Ir turinys kažkaip paįvairėjo. Formato reforma — geras žingis pirmyn.

Vytautas Alantas,
Detroit, Mich., JAV

Poeto padėka

Labai dėkoju Jums už gražų manęs paminėjimą š.m. sausio *Ateityje*. Daug dėmesio bei darbo skyrėte tam dalykui. Aišku, kad tai bičiuliškumo ženklas. Nors nesijaučiu vertas, bet lieku Jums dėkingas.

Leonardas Andriekus,
Kennebunkport, Maines, JAV

ŽODIS ATEITININKŲ MISIJOJ
1978 MAS Žiemos kursai

Žodis — tai trumpas penkių raidžių derinys, be kurio pasaulis neapseina, bet kurio vertė ir jėga retai svarstoma ir įvertinama. Tačiau nuo 1978 gruodžio 26 d.— 1979 m. sausio 1 d. žodis buvo dėmesio centre Dainavoj; jis tapo apkalbamas, tyrinėjamas paskaitininkų ir kursantų, kurie susirinko iš įvairių vietovių 1978 MAS žiemos kursams, pavadintais „Logologija — Žodis Ateitininkų Misijoj“.

Dainavos „Baltieji Rūmai“, vos tik atsigavę nuo Padėkos savaitgalio „Kalakursų“, gruodžio 26 d. vėl buvo negailestingai užpulti 66 kursantų (32 mergaičių ir 34 berniukų) bei vadovybės. Juose moksleiviai ir keli pirmų metų studentai iš 9 kuopų, Los Angeles (net 5 atvyko), New Yorko, Philadelphijos, Toronto, Rochesterio, Montrealio, Chicagos, Clevelando ir Detroito, rado šiltą prieglobstį nuo snaigių audros ir smarkaus vėjo. Pavakariais, daugumai išsikapsčiusiems iš lagaminų betvarkės ir susitvarkiusiems kambarius, įvyko iškilmingas kursų atidarymas. Salę puošė šešios kuopų vėliavos, uniformuotiems kursantams besiklausant kun. Stasio Ylos ir MAS Centro Valdybos pirmininkės Rasos Šoliūnaitės žodžių. Šiuo laiku buvo susipažinta su kursų vadovybe: kun. Stasys Yla — programos koordinatorius, kun. Juozas Vaišnys, S.J. — kapelionas, Rasa Šoliūnaitė — komendantė ir muzikos vadovė (kartu su Vidu Neverausku), Danutė Norvilaitė ir Ofelija Baršt-

Plačiau apie kuopų veiklą ir atvirų klausimų

Gal būtų galima paskelbti pranešimą, skatinantį kuopos sekretorius ar narius plačiau aprašyti ne tik susirinkimo eigą, bet ir paskaitas, diskusijas ir pan., kad kitos kuopos galėtų pasinaudoti ta medžiaga? To viso tikslas būtų sujungti kuopas ir susipažinti su brolių veikla.

Turiu dar vieną pasiūlymą. Ar būtų įmanoma retkarčiais išspausdinti klausimą, paliktą atvirą atsakymams iš jaunimo ar ir vyresniųjų. Man atrodo, kad būtų labai įdomu ir susidarytų lyg tarpkuopinės diskusijos. Deja, ypatingai gero klausimo šiuo laiku pati neturiu.

Raminta Pemkutė
Sleepy Hollow, Ill., JAV

---

tinė. Susiduriu su klausimu — kodėl turėtum man atleisti? O Viešpatie, ir vėl klausimas! Ar nematai (matai!), kad be Tavęs neturiu vilties gyvenime? Tik Tavyje, per Tave, su Tavimi!

Bet vis tie klausimai persekioja. Atsakymų ieškojimas išlaisvins, bent palengvins naštą — atraišios mintis. Tik nuo ko pradėti? Klaidų bus daug. Turėk kantrybės su manimi, Viešpatie! Siekiu Tavęs visa širdimi, visu protu ir kūnu... nes tik Tavyje, per Tave, su Tavimi!

Kažkas, lyg durklas, pradūrė tamsumą, įsispraudė pro ją, veržėsi pirmyn. Sekė antras ir trečias saulės spindulys. Šviesa ir šiluma nukariavo ir perėmė tamsumą. Saulės spinduliai atsispindėjo vandeny. Nebe juodas, o sidabru spindinčiu mirguliavo žalsvai mėlynas vanduo. Spalvos! Toli, pro mėlynumą, įsibrovė apvalus rutulys, ir vėl užsidarė plyšys. Saulė. Tobulas ir galingas rutulys. Nei pradžios, nei pabaigos. Prašvito. Išaušo rytas; prasidėjo nauja gyvenimo diena.

Saulės spinduliai maloniai paglostė jo suvargintą galvą. Tykus vėjelis pirštus pravarė pro jo tamsius plaukus. Sukritęs jis gulėjo laivelio dugne. Nepajudėjo. Prašė pamatyti... Dievą... stebuklą! Pasirodė Jis savo pilnumu ir tobulumu. Be pradžios, be galo. Paėmė už Jo besiekiančios ištiestos rankos... ir nusišypsojo.

Nebegrįš? Kodėl vis atgal?

Užtenka.

Ramiai gulėjo... miręs.

Raminta Pemkutė

kėtytė — mergaičių vadovės, Saulius Čyvas — berniukų vadovas, Arvydas Žygas — vakarinių programų vedėjas, Kristina Veselkaitė — raštinės vedėja, Rita Neverauskaitė — korespondentė, Romas Kazlauskas — ūkvedys, ir p. Norkienė — šeimininkė. Sekė susipažinimas su taisyklėmis: kalbėti tik lietuviškai, ypač savo tarpe, ir sekti tvarkos principą: tvarka laisvėje, laisvė tvarkoj. Po to kun. Yla trumpai apibūdino kursų metodiką, prasmę ir temą, jau iš anksto paruošdamas kursantus ateinančios savaitės darbams.

Šių kursų tikslas — supažindinti kursantus su gyvu ir rašytu žodžiu, jo vartojimu kalboj ir iškalboj, skaityboj ir rašyboj, veikloj ir kūryboj. Susipažinimo būdas — paskaitos. Suskirstyti į dvi grupes, kursantai, pradedant trečiadieniu, rytą ir popiet lankė paskaitas, padalintas į tris 45 minučių pašnekesius su 15 minučių pertraukomis. Vakarais mažuose būreliuose vyko diskusijos klausimais, kuriuos paruošė vadovybė ir kelių kursantų būreliai. Klausimai derinosi su dienos paskaitų temomis ir dažnai kėlė gilesnį mąstymą bei savų pažiūrų svarstymą. Po diskusijų kiekvieno būrelio atstovai supažindino visus kursų dalyvius su būrelio iškeltomis mintimis, kas vakarą stebindami vadovybę išsamiais, paskaitų temom pritaikytais, atsakymais.

Paskaitos

Kalba. — Tai pirmos paskaitos tema, su kuria supažindino kun. J. Vaišnys. Jis teigė, kad kalbėjimas

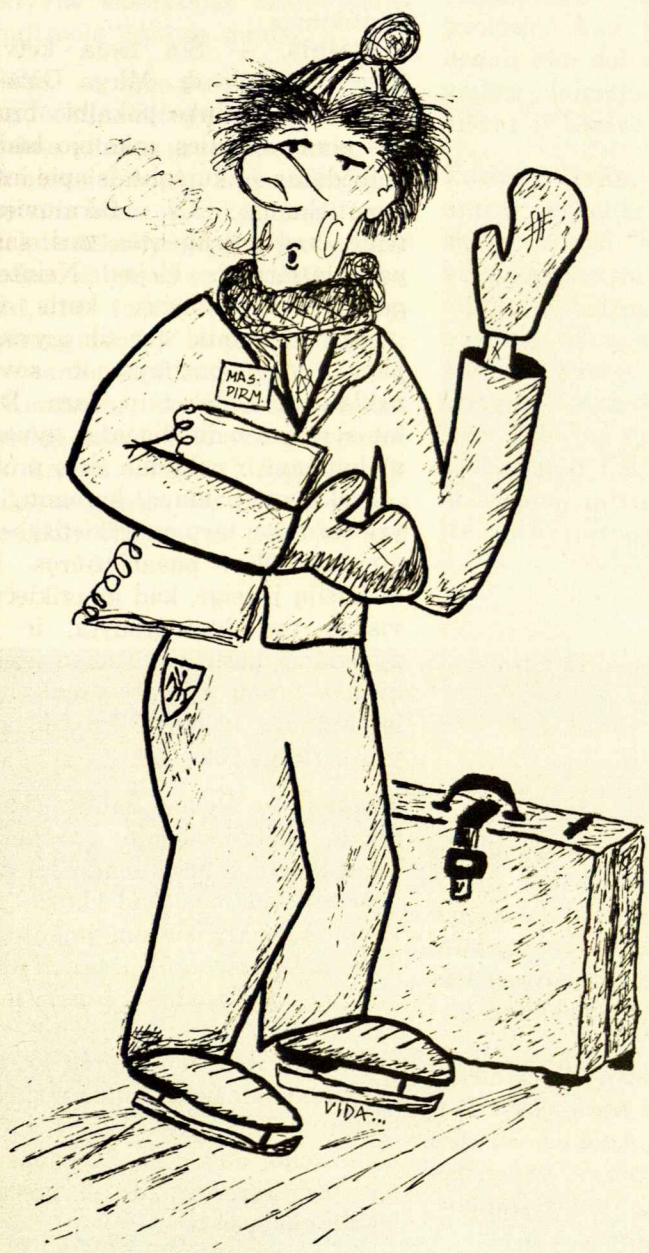

TIPIŠKAS KURSANTAS

Tipiškas moksleivių ateitininkų Žiemos Kursų dalyvis 1978 m. Dainavoje buvo septyniolikmetis berniukas. Tėvų atvestas į jaunučius, jis jau beveik 10 metų yra ateitininkas, per tą laiką buvęs ir kuopos valdyboj. Jis lanko 12 skyrių viešoj mokykloj ir gyvena kažkur tarp Toronto, Detroito ir Chicagos. Jis nėra dalyvavęs „Kalakursuose“ ir pirmą kartą dalyvauja Žiemos Kursuose. Nors jis mėgsta būti su savo draugais, į kursus atvažiavo, nes tikisi gauti daug naujų žinių. Jis neatsako į kai kuriuos klausimus anketoje.

Tai tipiškas kursų dalyvis pagal kursuose pravestą anketą. Tačiau, nei vieno tokio tipiško asmens kursuose nebuvo. Iš tikrųjų, dalyvavo 32 mergaitės ir 33 berniukai. Keturiolika mergaičių ir 16 berniukų buvo 17-kos metų, o 10 berniukų ir 9 mergaitės buvo 16-kos metų. Iš Chicagos miesto buvo 11 kursantų, bet jei prie to skaičiaus pridėtumėm Chicagos priemiesčių ir apylinkių kursantus, tai prisidėtų dar 13. Iš Toronto ir Detroito buvo po 10 ir iš Clevelando ir Los Angeles po 5. Kursantų tarpe buvo trys neateitininkai ir septyni kandidatai, bet 36 kursantai buvo savo kuopų valdybų nariai. Tik 18 kursantų atvyko draugystės tikslais; 33 atvyko žinių įgyti. Labiausiai kursantus prie ateitininkų traukia draugiškumas (33), o antroj vietoj ideologija ar pasaulėžiūra (18). Užklausti, ko labiausiai pasigenda ateitininkuose, 29 visai neatsakė. Matyt, klausimas per sunkus ar per daug nemalonus, ar moksleiviai nežino, ko nori. Bet iš tų, kurie atsakė, 18 pasigedo „akciologijos“, t.y., veiklumo, ir 11 pasigedo „susiartinimo“, turbūt to paties draugiškumo, kurio jie daugiau randa pas ateitininkus negu kitur, bet kurio ir ateitininkuose ne pakankamai.

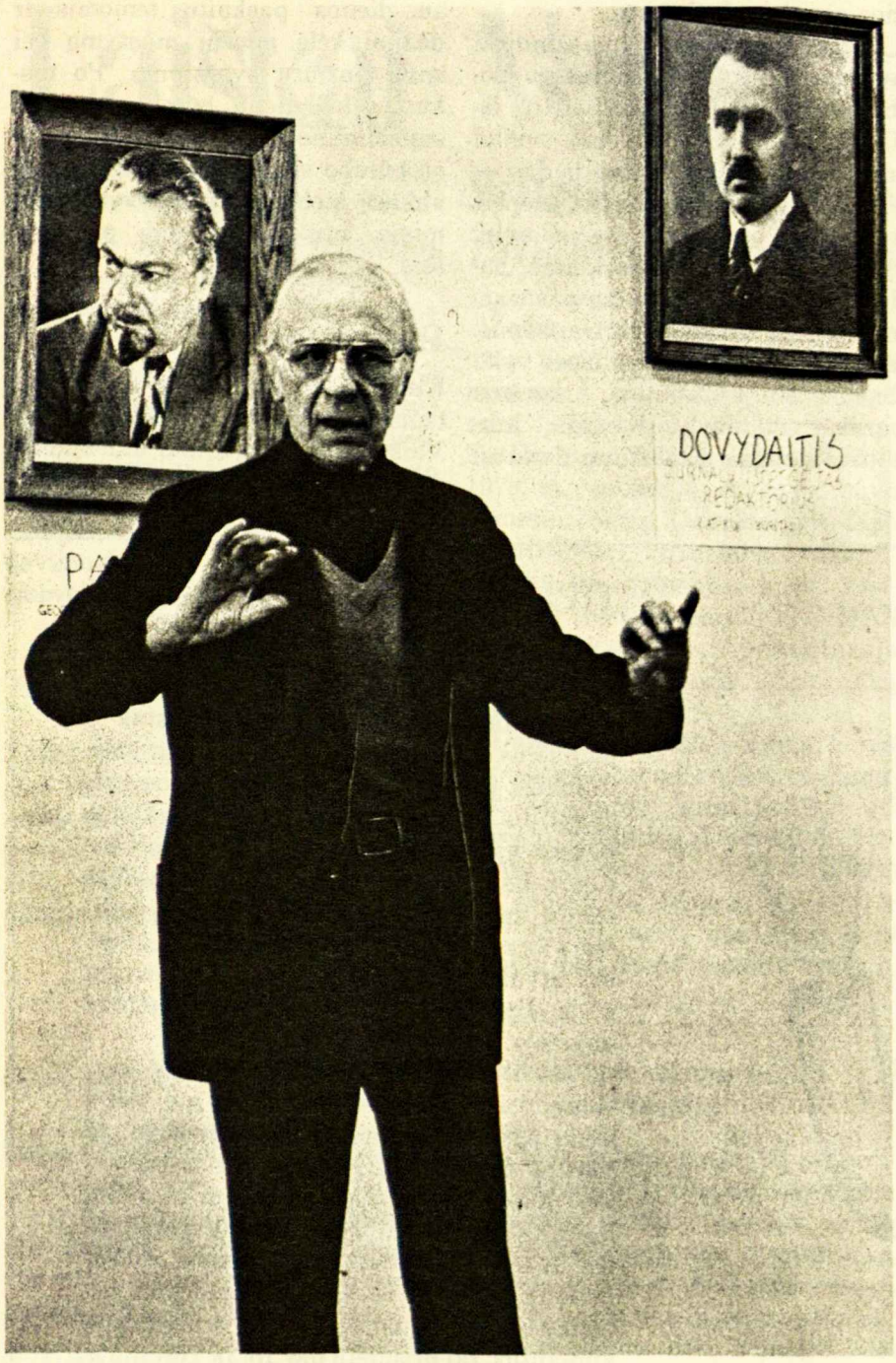

atsirado, kai žmonėm reikėjo susitarti arba susisiekti. Kalbėjimą sudaro ne tik garsiniai ženklai, bet ir mimika ar gestai.

Yra dvi teorijos, aiškinančios, kaip kalbėjimas prasidėjo. Pirma teorija sako, kad jis prasidėjo, kai žmogus bandė pamėgdžioti gamtos garsus. Mokslininkai su šia teorija nesutinka, nes gamtos garsų yra palyginanti mažai. Antra teorija aiškina, kad kalba išsivystė pamažu ir nėra įgimta. Iš šių teorijų sprendžiam, kad žmogus pradėjo komunikuoti gestais, paskui žodžiais, ir iš socialinio bendravimo išsivystė kalba.

Toliau prelegentas kalbėjo apie įvairių kalbų šeimas bei tarmes, ypač pabrėždamas pavyzdžiais skirtumus tarp lietuvių kalbos tarmių.

Iškalba. — Antrą trečiadienio paskaitą iškalbos temą skaitė Petras Kisielius, jr. Anot jo, iškalba yra mokslas ir menas, susidedąs iš trijų pagrindinių dalių: įžangos, dėstymo ir užbaigimo.

Įžangą galima pradėti juoku, bendra tema, arba su dviejomis kontroversinėmis idėjomis supažindinimu, vėliau išvystant tik vieną. Dėstymui dažnai yra pasinaudojama dedukcija arba indunkcija. Dedukcijoj yra pasakoma tezė, o paskui išdėstyta. Indukcijoj medžiaga yra pirmiausia išdėstyta, o gale paskelbta tezė. Paskaitą galima užbaigti diskusijomis, ta pačia įžangos mintimi, klausimais arba visų minčių sutraukimu.

Iškalboj kalbėtojas gali panaudot etinius, emocinius arba logiškus būdus perteikti savo medžiagą. Naudodamas etinį būdą, jis kalbą pagal savo socialinę poziciją ir taip yra įtakingas klausytojams. Emocinis perteikimo būdas bando sukelti žmoguje jausmus, o logiškas būdas naudoja faktus ir tikrus atsitikimus.

Pokalbis. — Šia tema ketvirtadienį kalbėjo dr. Mirga Girniuvienė. Ji pasirinko pokalbio bruožus perduot paties pokalbio būdu, kalbėdama su kursantais apie inteligentiškumą. Dr. Girniuvienė teigė, kad inteligentas turi savo pasaulėžiūrą ir idėjas. Neinteligentas yra žmogus, kuris tik „moka“ gyventi. Jis tik gyvena pagal tėvų pažiūras ir savęs neklausia, kodėl taip daro. Dar kitos rūšies neinteligentai gyvena malonumui ir nelavina savo proto.

Prelegentė paklausė kursantų, ar yra skirtumų tarp amerikietiškos ir ateitininkiškos pasaulėžiūros. Po diskusijų ji teigė, kad amerikiečiui viskas turi būti įrodyta, ir jis gyvena iš patirties. Tačiau ateitininkas turėtų gyventi pagal savo įsitikinimus ir pasirinkti tai, kas yra vertinga.

Klausa. — Dovas Šaulys skaitė antrą ketvirtadienio paskaitą, aptardamas klausos temą. Jis pradėjo aiškindamas, kad klausa yra viena iš penkių išorinių pajautimų. Toks pat garsas gali iššaukti skirtingas reakcijas įvairiuose asmenyse. Garsų interpretacija priklauso nuo aukštesnių pergyvenimų, ir klausant reikia mąstyti, lyginti bei mokytis. Tačiau mūsų civilizacijoj dabar gresia triukšmo pavojus, kuris trukdo šį procesą efektingai įveikti.

Skaityba. — Penktadienį Vytas Maciūnas kalbėjo apie skaitybą.

Jis aiškino, kad raidės mintyje simbolizuoja tam tikrą garsą. O skaityba yra procesas, per kurį žmogus identifikuoja raidę su garsais, primenančiais jam tam tikrą aplinką.

Skaitymas yra kaip klausymas, tik greitesnis. Kai žmogus skaito, jo protas žodį supranta greičiau negu jis suprastų, jeigu tas žodis tik būtų ištartas. Skaitymo greitis priklauso nuo skaitytojo žodžių supratimo ir sugebėjimo.

Yra trys skaitymo būdai: nereceptyvus, receptyvus ir aktyvus. Nereceptyvus skaitytojas svajoja, blaškosi ir nesigilina į skaitomą medžiagą. Receptyvus skaitytojas kreipia dėmesį į tai, kas parašyta, bet viską priima kaip tikrą teisybę. Aktyvus skaitytojas skaitydamas analizuoja iškeltas mintis.

Žodis. — Apie patį žodį paskaitą skaitė kun. Stasys Yla, pasikviesdamas į talką grupę kursantų. Jis pirmiausia teigė, kad vaikų galvojimas būna atsilikęs, jeigu tėvai su jais nekalba. Vaikų protas išsilavina, kai tėvai su jais diskutuoja. Mat, be žodžio negalima kūrybiškai galvoti ir be plataus žodyno yra sunku tapti inteligentais.

Kursantai savo svarstymuose pateikė mintį, kad yra svarbu ne tik kreipti dėmesį į žmogaus išreikštas mintis, bet ir kaip jis jas išreiškia. Toliau jie minėjo, kad kiekvienas individas kalba tik tam tikrais parinktais žodžiais. Ar tie žodžiai sudaro kalbą ar šneką, priklauso nuo aplinkybių.

Rašyba. — Šeštadienį, Aldona Zailskaitė kalbėjo apie rašybos temą. Ji pradėjo, aiškindama, kad žmonės rašė nuo senų senovės, kad perduotų mintis, o vėliau raštas padėjo išvystyti tradicijas, tautosaką ir literatūrą. Raštas sujungia kartas, skatina logišką galvojimą ir poeziją. Be to, rašymas padeda žmogui save atrasti ir išreikšti.

Prelegentė didelę savo paskaitos dalį pašventė žurnalistikos, reportažo, recenzijos, apklausinėjimo ir beletristikos bruožų aiškinimui. Ji perspėjo, kad rašymas spaudai negali būti dėl savanaudiškų, egoistiškų laimėjimų, bet turi būt aiškus ir tikslus.

Žodžiavimas. — Šeštadienio antrą paskaitą žodžiavimo tema skaitė Loreta Radvilaitė. Ji aiškino, kad žodyne yra daugiau negu milijonas žodžių, tačiau žmogus jų naudoja tik apie 30,000. Daugelis žodžių vienaip ar kitaip veikia žmogų — kiekvienam žmogui tas pats žodis ne tą patį reiškia. Tad žodžiai gali būt naudojami gerom ar blogom intencijom. Karo metu jie dažniausiai naudojami išprovokuoti priešą ir su propaganda stengiasi pakeisti žmogaus galvoseną.

Žodžio misija. — Paskutinę kursų paskaitą, numatytam paskaitininkui neatvykus, pateikė septyni kursų vadovai. Jų temos buvo surištos su žodžio misija, ypač jos pritaikymu ateitininkams.

Viena pateikta mintis buvo ta, kad keli žodžiai gali nuspręsti ateitį. Žodžiai sukelia daug minčių ir jausmų ir jie gali iššaukti tam tikrą veiklą. O ta veikla priklauso, ar žodis paveikia protą, ar jausmus.

Žodis turi jėgos. Ta jėga pasirodo, jei kalbantis yra pats įsitikinęs į savo žodžius ir nekalba tik kitus įtikinti. Tie žodžiai, kurie tampa misija, ypač religinėj srity, laiškuose ar knygose, yra patys reikšmingiausi.

Svečio žodis. — Penktadienio vakarą į kursus atsilankė adv. Povilas Žumbakis. Jis kursantams apibūdino dabartinį komunistinės propagandos skleidimą, komunistų dviprasmišką žodžių vartojimą apgavimui ir žmonių teisių žlugdymui.

Vakarinės programos

Vakarinėse programose kursantai konkretizavo savo idėjas, dažniausiai surištas su dienos paskaitų temom, vaidinimuose, mene arba rašyboj. Be to, vienas vakaras buvo pašvęstas susikaupimui ir susitaikymo Sakramentui, o užbaigtas Šv. Mišiomis žvakių išpuoštoj salėj. Naujų Metų išvakarėse kursantai pasirodė sava kūryba: eilėraščiais, rašinėliais, pianino ir dūdelių muzika ir po to šokdami sutiko 1979 metus.

Po žiemos kursų kursantai išsiskirstė namo praturtėję žiniomis apie žodį, kurio reikšmę arkiv. Sheen yra taip įvertinęs: „Žodžiai turėtų būti tarsi langai, kad pro juos galėtume matyti. Jie neturėtų būti tarsi užuolaidos, kurios pridengia minties vidų nuo lūpų išorės. Tolygus ženklas visados turėtų būti duodamas tarp to, kas yra mintyje ir kas lūpose; jeigu negalime padaryti lygties, žodžiai neturėtų būti sakomi".

Rita Neverauskaitė

Rimą ir dr. Liną Sidrius, sulaukusius dukrelės Linos, sveikina bei šeimyninės laimės linki
Ateitį su jais redaguojantieji.

PAULIUS JURKUS

pas Los Angeles moksleivius

Vytauto Mačernio moksleivių ateitininkų susirinkimas įvyko kovo 10 dieną, Polikaičių namuose. Mes buvome pagerbti rašytojo Pauliaus Jurkaus atsilankymu. Jis mums pakalbėjo apie „Darbininko" leidimą ir redagavimą. Buvo įdomu sužinoti, iš kur laikraštis gauna savo informaciją ir kokios mašinos yra naudojamos laikraščio spausdinimui.

Susirinkimą užbaigėm sugiedodami „Kaip grįžtančius namo paukščius", mūsų svečio kūrinį.

Ginta Palubinskaitė

TRUMPAI

Ateitininkų federacijos vado ir kontrolės komisijos rinkimų komisiją sudaro sekantys asmenys: Jonas Valukonis (15401 Florence Circle, Huntington Beach, CA, 92647) pirm.; Dalilė Polikaitienė, sekr.; Ignas Medziukas, ižd.; ir Elena Bandziulytė ir Vincas Kazlauskas, nariai.

Ateitininkų federacijos valdybos sudaryta komisija Stasio Šalkauskio kūrybinei premijai paskirti posėdžiavo vasario 15 d. Jaunimo centre. Dalyvavo visi komisijos nariai: Saulius Girnius, kun. A. Grauslys, Česlovas Grincevičius, Aušrelė Liulevičienė ir Alina Skrupskelienė.

Korp! Gajos priešvelykinis susikaupimas ir pamaldos įvyko balandžio 8 d. Tėvų Marijonų koplyčioje.

***Ateities* redakcija** peržiūrės visus iki 1979 m. rugsėjo 15 d. *Ateičiai* atsiųstus kūrinius, kurie nebuvo atspausdinti periodinėje spaudoje. Premijos geriausiems kūriniams bus įteiktos *Ateities* vakare Chicagoje.

Ateitininkų stovykla Wasagoje, Kanadoje, įvyks liepos 15—28 d.

JAUNUČIAI

Jaunučių-jaunių stovykla įvyks liepos 1—15 d. Dainavoje.

MOKSLEIVIAI

Cicero Vysk. M. Valančiaus kuopos nariai sausio 10 d. Padleckų namuose. Susirinkimo metu Nepriklausomybės šventės proga susirinkusieji rašė laiškus disidentams — Petkui, Gajauskui, Plumpai — bei Amerikos prezidentui ir senatoriams. Taip pat buvo diskutuojama kuopos laikraštėlio *Aštuntosios* Dienos dešimto numerio išleidimas.

Toronto St. Šalkauskio moksleivių kuopa sausio 28 d. suruošė pyragų išpardavimą Prisikėlimo parapijos kavinėje. Pelnas buvo paskirtas kun. H. Šulco misijai Afrikoje.

Chicagos kun. Alf. Lipniūno kuopos narių susirinkimas įvyko vasario 16 d. Jaunimo centre. Susirinkimo metu buvo diskutuojama kuopos numatytos iškylos reikalai, pagyvinti narių veiklą, juos arčiau pritraukti prie ateitininkų. Susirinkimo pabaigai buvo rodomos Viktoro Radvilos skaidrės iš žiemos kursų Dainavoje.

Chicagos kun. Alf. Lipniūno kuopos nariai vasario 25 d. suruošė slidinėjimo iškylą į Alpine Valley, Wisconsin. Iškylą suorganizavo Arūnas Sodonis.

Toronto St. Šalkauskio kuopos nariai kovo 3 d. suorganizavo gavėnios susikaupimo vakarą Seselių Namuose. Tema — „Atsinaujinimas".

Chicagos kun. Alf. Lipniūno kuopos kovo 10 d. susirinkime Jaunimo centre mok. Loreta Radvilaitė skaitė paskaitą tema „Ateitininkų praeitis". Sekė gyvos diskusijos.

Los Angeles Vyt. Mačernio kuopos susirinkimas įvyko kovo 10 d. Polikaičių namuose. Rašyt. Paulius Jurkus pakalbėjo apie „Darbininko" leidimą bei redagavimą.

Cicero vysk. M. Valančiaus moksleivių kuopos metinė šventė įvyko kovo 24 d. šv. Antano parapijoje. Šv. Mišias atnašavo ir pamokslą sakė kun. dr. Kęstutis Trimakas. Pamaldų metu nariai-kandidatai davė įžodų. Meninę programos dalį atliko kuopos nariai.

Moksleivių stovykla įvyks birželio 17—liepos 1 d. Dainavoje.

STUDENTAI

Toronto studentai, susirinkę sausio 28 d., nutarė priimti planą ruoštis įžodžiui. Pagrindu numatomas dr. Juozo Girniaus veikalas „Idealas ir Laikas".

Chicagoj: Vasario 23 d. nemažas studentų ateitininkų būrys susirinko pas draugovės dvasios vadą kun. dr. K. Trimaką. Atsinešta poezija, parinktos citatos ir knygų ištraukos buvo išeities taškai apie tolimesnį žmogiško gyvenimo gelmės pokalbį.

Detroito studentai vasario 24 d. suorganizavo tradicinį užgavėnių balių Kultūros centre. Sol. Genė Ugianskienė ir akomp. Asta Šepetytė atliko meninę programą.

Chicagos studentų draugovės susirinkimas įvyko vasario 25 d. Jaunimo Centre. Literatūros doktorantė Aušrelė Liulevičienė skaitė paskaitą apie ryšį tarp teologijos ir literatūros.

Studentų pavasario kursai buvo suruošti kovo 24—25 d. Dainavoje. Tema — Rusifikacija Lietuvoje ir Latvijoje.

Chicagos studentų draugovės krikščioniško atsinaujinimo savaitgalis įvyko kovo 31—balandžio 1 d., Palatine, Illinois. Savaitgaliui vadovavo draugovės dvasios vadas kun. dr. Kęstutis Trimakas.

SENDRAUGIAI

Chicagos sendraugiai kovo 23 d. Jaunimo Centro kavinėje surengė prof. dr. Vytauto Vardžio mokslinio veikalo „The Catholic Church, Dissent and Nationality in Soviet Lithuania" sutiktuves. Veikalą plačiau aptarė dr. Tomas Remeikis ir dr. Adolfas Damušis.

NUO ADMINISTRACIJOS STALO

Garbės prenumeratas už 1979 metus prisiuntė: dr. L. Bajorunas (Southfield Mich), St. Balsys kun. V. Pikturna (Brooklyn, N.Y.), J. Baužys, V. Beleška, M. Eivaitė, kun. Z. Gelažius, P. Gruodis, V. Kazlauskas, dr. J. Kižys, D. Kojelytė, P. Norvilas, B. Polikaitis, J. Prunskis, A. Skrupskelienė, P. Spetyla, J. Spurgis, I. Stravinskis, prof. B. Vitkus (Chicago, Ill.), kun. P. Butkus (Australia), kun. V. Cukuras (Woodstock, Ct.), R. Gustainytė (Don Mills, Ont., Canada), A. Juška (Sterling Heights, Mich), O. Kliorytė (South Euclid, Ohio), J. Laučka (Bethesda, Md.), Č. E. Masaičiai (Havre de Grace, Md.), A. Milčienė (Manchester, Ct.), dr. J. Norkaitis (Vokietija), kun. J. Panavas (Kouts, Indiana), V. B. Paulius (Allendale, N.J.), kun. J. Pragulbickas (Elizabeth, N.J.), dr. A. Šidlauskaitė (Carp, Ont., Canada), dr. A. Stankaitis (Wethersfield, Ct.), R. Stravinskaitė (Weston, Ond., Canada), L. Underienė (Toronto, Ont., Canada), K. R. Veselkaitės (Detroit, Mich), J. Žilionis (Cleveland, Ohio).

Aukojo „Ateičiai" paremti: po 50.00 dol. — V. Čepaitienė (Chicago, Ill.), V. B. Paulius (Allendale, N.J.), Toronto Ateitininkų Tėvų Komitetas (Scarborough, Ont., Canada); po 15.00 dol. — A. Lawler (Westminster, Md.), dr. A. Šidlauskaitė (Carp, Ont., Canada), A. Valavičius (Chicago, Ill.); 13.00 dol. — R. A. Rudis (Chicago, Ill.); po 10.00 dol. — J. B. Jerome (Chicago, Ill.), O. Kliorytė (South Euclid, Ohio), kun. J. Panavas (Kouts, Indiana); 9.00 dol. — V. Kolyčius (Toronto, Ont., Canada); 8.00 dol. — J. Žiūraičiai (Oakville, Ont., Canada); po 5.00 dol. — M. Galdikienė (Putnam, Ct.), D. Kojelytė (Chicago, Ill.), V. Naudžius (Chicago, Ill.); po 3.00 dol. — K. Aras (Cicero, Ill.), G. Indreika (Chicago, Ill.), A. Kramilius (Australia), dr. Vl. Lelis (Rochester, N.Y.), A. Paulavičius (Berwyn, Ill.); po 2.00 dol. — A. Nelsaitė (Fullerton, Calif.), P. J. Tutinas (Gretna, La.), J. Valukonis (Huntington Beach, Calif.); po 1.00 dol. — V. Bakanas (Chester, Pa.), L. Barauskas (Melrose Park, Ill.), K. Barzdukas, C. Grincevičius, N. V. Krištolaitytė, J. Kučėnas, N. Kybartaitė, M. Marcinkonienė, E. Radavičius, E. Trimakienė (Chicago, Ill.), D. Bielinytė, H. Idzelis (Cleveland, Ohio), V. Bublys (Birmingham, Mich.), S. Čepas (Islington, Ont., Canada), A. Gedrimaitė, D. Grajauskaitė (Hamilton, Ont., Canada), J. B. Lukas (Orange, Ct.), P. Polteraitis (Detroit, Mich.), A. Skridulis (Cicero, Ill.), R. Varankaitė.

Apmokėjo „Ateities" prenumeratą, siuntinėjamą užsienio moksleivijai: 60.00 dol. — kun. J. Pragulbickas (Elizabeth, N.J.); 14.00 dol. — A. Valavičius (Chicago, Ill.); 10.00 dol. prof. B. Vitkus (Chicago, Ill.); po 9.00 dol. — dr. J. Balčiūnas (Bolivar, Ohio), B. Jucėnienė (Juno Beach, Fla.); po 7.00 dol. — A. Mažiulis (So. Boston, Mass.), A. Prunskytė (Chicago, Ill.).

Nauji prenumeratoriai: K. Ankus, J. Burokienė, A. Kramilius, E. Lašaitis, R. Stasiūnaitis, L. Stasiūnaitytė (Australia), K. Aras (Cicero, Ill.), B. Abromaitytė, D. Skukauskaitė, A. Šlapšys (Toronto, Ont., Canada), G. Čepaitytė, M. Eivaitė, L. Gylys, J. Jankus, J. B. Jerome, R. V. Lapai, E. Radavičius, Sister Ann Marie Rakauskas, R. A. Rudis (Chicago, Ill.), E. O. Galinskas, M. P. Remenčius, N. R. Remenčius (Brazilija), A. Grakauskaitė (Arcadia, Calif.), K. Laukaitis (Hinsdale, Ill.), J. B. Lukas (Orange, Ct.), dr. H. Nagys (Montreal, Quebec, Canada), A. Paulavičius (Berwyn, Ill.), A. Petrašiūnas (London, Ont., Canada), L. Petrušaitytė (Waterloo, Ont., Canada), N. Slivinskaitė (Scarborough, Ont., Canada), D. Trimakai (Westlake, Ohio), L. Ž. Vaitkai (Jamaica Plain, Mass.), dr. R. Walker (Evanstone, Ill.), J. Žiūraičiai (Oakville, Ontario, Canada).

Už garbės prenumeratas, aukas ir naujas prenumeratas nuoširdžiai dėkoja
„Ateities" Administracija

ALp(LKA)1786
1979, Nr.5

30.725.26/